

Bahai Dini Cemaati
Türkiye Bahaileri Ruhani Mahfili
tarafından yayınlanmıştır.
3. Baskı, 1999

Baha'i International Community
Office of Public Information
New York
Tarafından hazırlanmıştır.

Çeviri: Cüneyt Can

Hz. BAHALLAH

ÖNSÖZ

29 Mayıs 1992 Hz. Bahauallah'ın suudunun yüzüncü yıldönümüdür. Hz. Bahauallah'ın insanlığı bir ulus ve dünyayı bir vatan olarak görüşü, dünya liderlerine yüz yılı aşkın bir süre önce ilan edildiğinde hiç düşünülmeden reddedilmişti. Ancak, bu görüş şimdi insan umudunun odağı olmuştur. Bu duyuruda hayret verici bir açıklıkla haber verilen ahlaki ve toplumsal çöküş de aynı ölçüde kaçınılmazdır.

Bu çok önemli olay, Hz. Bahauallah'ın yaşamı ve görevi konusunda bu kısa makalenin yayımlanmasına teşvik etmiştir. Yüzyıl önceki olayların harekete geçirdiği dünya çapındaki girişimin vekili olan Umumi Adalet Evi'nin isteği üzerine hazırlanan bu makale, dünyanın her yerindeki Bahailerin, gezegenimizin ve ırkımızın geleceğini tasavvur ederken duydukları güven duygusuna bir görüş açısı sunmaktadır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Hz.BAHAULLAH

YENİ BİR DİNİN DOĞUŞU

SÜRGÜN

KUTSAL GÖREV'İN RIZVAN BAHÇESİ'NDE İLANI

“TANRI'NİN DEĞİŞMEYEN DİNİ...”

TANRI MAZHARI

“SÜREKLİ İLERLEYEN BİR UYGARLIK...”

TANRI'NİN GÜNÜ

KRALLARA İLAN

KUTSAL TOPRAKLAR'A VARİŞ

AYDINLIK VE KARANLIK OLARAK DİN

DÜNYA BARIŞI

“KENDİ İRADEMLE DEĞİL...”

TANRI'NİN İNSANLIK İLE YAPTIĞI ANLAŞMA

NOTLAR

Hz.BAHAULLAH

Bin yıl sürecek yeni bir dönem yaklaşırken insan ırkının en önemli gereksinimi, insan doğasını toplumla bütünleştirecek bir görüş bulunmasıdır. İnsanlığın bu içgüdüye geçen yüzyıl içinde verdiği karşılık, dünyamızı sarsan ve

kendi kendilerini tükettikleri görülen bir dizi ideolojik değişikliklerin çıkmasına neden olmuştur. Umut kırıcı sonuçlarına rağmen bu çabaya bağlanan tutku, gereksinimin derinliğini göstermektedir. Çünkü, insanlık tarihinin seyri ve yönü konusunda inanç birliği olmaksızın, tüm insanların kendilerini adayabilecekleri, dünya çapında bir toplumun temellerinin atılabilmesi düşünülemez.

Böyle bir görüş, sürekli artan etkisiyle çağdaş dinsel tarihin en olağan üstü gelişimini oluşturan ondokuzuncu yüzyıl peygamberi Hz. Bahauallah'ın yazılarında açıklanmaktadır. 12 Kasım 1817'de İran'da doğan Hz. Bahauallah,(1) dünya üzerinde hemen hemen her ırk, kültür, sınıf ve ulustan birkaç milyon insanın hayal gücünü ve bağlılığını giderek zaptedecek bir girişime 27 yaşında başlamıştır. Bu olgunun günümüz dünyasıyla bir bağlantısı yoktur, ancak insan ırkının ortak geçmişinin doruk noktalarındaki yön değişimleriyle ilişkilidir. Çünkü Hz. Bahauallah, insanlığın olgunluk çağı için gönderilen Tanrı Elçisi olarak, daha önceki dinlerde verilen sözleri yerine getirdiğini ve dünya insanların birliği için ruhani cesaret ve gücü yaratacak İlahi bir Vahyi getiren Kimse olduğunu iddia etmiştir.

Başka bir etkisi olmasa bile, Hz. Bahauallah'ın yaşamının ve Kutsal Eserlerinin günümüze dek yapmış olduğu etki, insan doğasının esasen ruhani olduğuna ve gezegenimizin gelecekteki düzeninin, gerçeğin bu yönünden haberdar edilmesi gerektiğine inanan herkesin içten ilgisini çekmelidir. Belgeler herkesin incelemesine açıktır. İnsanlık tarihte ilk kez olarak bağımsız bir dinin doğuşuna ve Kurucu'sunun yaşamına ilişkin ayrıntılı ve gerçek kayıtlara sahiptir. İnsan ırkının küçük ölçekte bir modelini temsil ettiğini haklı olarak iddia edebilen dünya çapında bir toplumun ortaya çıkışıyla, bu yeni dinin gördüğü karşılığa ait kayıtlar da aynı ölçüde mevcuttur.(2)

Bu gelişme, bu yüzyılın ilk bölümünde nisbeten belirsizdi. Hz. Bahauallah'ın eserleri, birçok dinsel mesajın geniş bir biçimde duyurulmasında kullanılan yöntemleri yasaklamıştır. Bunun yanı sıra, yerel düzeydeki grupların dünyanın her yerinde oluşturulmasına Bahai toplumunun verdiği öncelik, inananların ilk dönemlerde her hangi bir ülkede yoğunlaşmasına veya büyük çapta tanıtım programlarının gerektirdiği kaynakların seferber edilmesine karşı koymuştur. Yeni bir evrensel dinin ortaya çıkışını temsil eden bu olguyla merakı uyanan Arnold Toynbee, 1950'li yıllarda sıradan kültürlü bir Batılı'nın, Bahai Dini'ni, M.S. ikinci yüzyılda Roma İmparatorluğunda benzer bir sınıfın Hıristiyanlığı bildiği kadar bildiğini söylemiştir.(3)

Bahai toplumunun sayıları son yıllarda birçok ülkede hızla artınca, durum çarpıcı bir biçimde değişmiştir. Hz. Bahauallah tarafından öğretilen yaşam modeli şimdi dünyanın her yerinde yerleşmektedir. Bahai toplumunun sosyal ve ekonomik gelişim projelerinin, hükümet, akademik ve Birleşmiş Milletler gibi çevrelerde kazanmakta olduğu saygı, dünyamızda bir eşi daha olmayan toplumsal değişim sürecinin arkasındaki dürtünün bağımsızca ve ciddi bir biçimde incelenmesi gerektiği tezini daha da güçlendirmektedir.

Yaratıcı dürtünün doğasında bir belirsizlik bulunmamaktadır. Hz. Bahauallah'ın Kutsal Eserleri, ırkların birliği, kadın-erkek eşitliği ve silahsızlanma gibi toplumsal konulardan, insan ruhunun en iç yaşamını etkileyen sorunlara kadar büyük bir alanı kapsamaktadır. Birçoğu Kendi el yazısıyla yazılmış ve diğerleri dikte ettirilerek Kendisi tarafından onaylanmış orijinal kitaplar özenle korunmuştur. Çeviri ve yayım için yıllardır sürdürülen düzenli bir program, Hz. Bahauallah'ın eserlerinden seçmeleri dünyanın her yerindeki insanlara, 800'ün üzerinde dilde sağlamaktadır.

YENİ BİR DİNİN DOĞUŞU

Hız. Bahauallah'ın Kutsal Görev'i 1852 Ağustos'unda Tahran'da bir yer altı zindanında başladı .Geçmiş, İran'ın büyük imparatorluklarına kadar uzanan soylu bir ailede doğan Hız. Bahauallah, Kendisi için hükümette açık olan vezirlik kariyerini geri çevirerek, tüm gücünü 1840'lı yılların başlarında "Fakirin Babası" olarak tanınmasını sağlayacak çok sayıda insani işlere vermeyi seçti. Hız. Bahauallah, ülke tarihinin seyrini değiştirecek bir hareketin önde gelen savunucularından biri olunca, bu imtiyazlı yaşam 1844'ten sonra hızla aşınmaya uğradı.

Ondokuzuncu yüzyılın başları, birçok ülkede bir kurtarıcıya yönelik beklentiler dönemi idi. Değişik dinsel görüşlere sahip inananlar, bilimsel araştırma ve endüstrileşmenin sonuçlarından büyük ölçüde rahatsız olunca, değişimin giderek hızlanan süreçlerini anlayabilmek için dinlerinin kitaplarına yöneldiler. Avrupa ve Amerika'da Templer ve Millerite (Hız. İsa'nın 1843 yılında geri döneceğini savunan William Miller'e inananlar) gibi gruplar, Hıristiyanlığın kutsal eserlerinde belirtilen son günlerin geldiğine ve Hız. İsa'nın dönüşünün yakın olduğuna ilişkin iddialarını destekleyen kanıtlar bulduklarına inanıyorlardı. Buna çok benzer bir heyecan da Orta Doğu'da, Kuran ve İslam Hadislerinin çeşitli kehanetlerinin kısa bir süre içinde gerçekleşeceği inancı etrafında gelişmekteydi.

Millennialist (1000 yıllık bir süre inancı) akımların en çarpıcı olanı ise, İran'da başlayan ve tarihe Hız. Bab (4) olarak geçen Şiraz'lı genç bir tüccarın kişiliğinde ve öğretilerinde odaklaşan bir hareketti. 1844'ten 1853'e kadar geçen dokuz yıl süresince her sınıftan İranlı, Hız. Bab'ın, Tanrı Günü'nün yakında geleceğini ve Kendisi'nin de İslam kitaplarında vaat edilen Kimse olduğunu ilan etmesiyle, bir umut ve heyecan fırtınasına yakalanmıştı. Hız. Bab, insanlığın, yaşamın tüm yönlerinin yeniden düzenlenmesine tanık olacağı bir devrin eşliğinde bulunduğunu söylemekteydi. Henüz tasavvur edilmesi güç yeni bilgi alanları, yeni çağın çocuklarının bile ondokuzuncu yüzyılın en üstün bilginlerini geçmelerini sağlayacaktı. Tanrı, insan ırkının bu değişiklikleri, ahlaki ve ruhani yaşamında bir değişim geçirerek kabul etmesini istiyordu. Hız. Bab'ın kutsal görevi ise, insanlığın bu gelişmelerin özünde yatan olay için, yani tüm dinlerin inananları tarafından beklenen ve "Tanrı'nın göstereceği Kimse" olan, o evrensel Tanrı Elçisi'nin gelişine hazırlamaktı.(5)

Bu iddia, İlahi Vahiy sürecinin Hız. Muhammed ile son bulunduğunu ve aksine bir iddianın dinden dönme olacağını ve ölümle cezalandırılabilceğini ileri süren Müslüman din adamlarının şiddetli düşmanlığını yarattı. Hız. Bab'a yönelttikleri suçlamalar kısa bir süre içinde İran yetkililerinin desteğini de kazandı. Yeni dinin binlerce inananı ülkenin her yerinde bir dizi dehşet verici katliamda yok edilirken, Hız. Bab 9 Temmuz 1850'de halkın önünde kurşuna dizildi.(6) Batı'nın Doğu'ya olan ilgisinin giderek arttığı bir dönemde geçen bu olaylar, Avrupa'daki nüfuzlu çevrelerde ilgi ve acıma duyguları uyandırmıştı. Hız. Bab'ın yaşam ve öğretilerinin soyluluğu, müminlerinin kahramanlığı ve karanlığa boğulmuş bir ülkede temel

reformlar için alevlendirdikleri umut, Ernest Renan, Leo Tolstoy, Sarah Bernhardt ve Comte de Gobineau gibi şahsiyetlere çok çekici gelmişti.(7)

Hız. Bahauallah, Hız. Bab'ın dininin savunulmasında kazandığı ün nedeniyle tutuklandı. Zincirler içinde ve yaya olarak Tahran'a getirildi. Hız. Bahauallah hem etkileyici kişisel saygınlığı ve ailesinin toplumdaki konumu, hem de Babi katliamlarının Batılı elçiliklerde yarattığı protestoların bir ölçüye kadar korumasıyla, sarayda nüfuzlu kişilerin ısrarına rağmen ölüme mahkum edilmedi. Bunun yerine, kentin terk edilmiş su depolarından birinde oluşturulan derin ve haşarat ile dolu bir zindana, ünlü Siyah Çal'a atıldı. Hiçbir suçlama yapılmadı, ancak Hız. Bahauallah ve otuz civarındaki arkadaşı itirazları dinlenmeden bu çukurun karanlık ve pislğinde, çoğunluğu ölüme mahkum edilmiş sabıkalı suçluların içinde hapsedildiler. Hız. Bahauallah'ın boynu, kazandığı büyük ün sayesinde kendi adıyla anılan ağır bir zincire vurulmuştu. Hız. Bahauallah beklenenin aksine kısa zaman içinde ölmeyince, zehirleme girişiminde bulunuldu. Taşdığı zincirin izleri ise, yaşamının sonuna kadar bedeninde kalacaktı.

Hız. Bahauallah'ın kutsal yazıları, din düşünürlerini çağlar boyu meşgul eden konuların bir açıklaması etrafında toplanmıştır: Bunlar, Tanrı, dinin tarihteki rolü, dünyanın dinsel sistemlerinin birbiri ile olan ilişkisi, inancın anlamı ve insan toplumunun düzenlenmesinde ahlaki otorite ilkesi gibi konulardı. Bu kitaplardaki bölümler Kendi ruhani deneyimini, İlahi çağrılara verdiği karşılığı ve kutsal görevinin özünde yatan, "Tanrı'nın Ruhunu" ile konuşmasını içtenlikle anlatmaktadır. Dinsel tarih, İlahi Vahiy olgusuyla böylesine içten bir ilişki fırsatını arayıcıya daha önce hiç tanımamıştı.

Hız. Bahauallah'ın, yaşamının son yıllarında yazdığı bazı eserleri, ilk deneyimlerini ve Siyah Çal'daki koşulların kısa bir tasvirini de içermektedir.

Eşi ve benzeri görülmedik kötülükte bir yerde dört ay boyunca hapsedildik... Zindan koyu bir karanlığa bürünmüştü ve hapis arkadaşlarımızın sayısı yaklaşık yüzelliydi: İçlerinde hırsızlar, katiller ve yol kesiciler vardı. Bu kalabalığa rağmen, Bizim girdiğimiz koridordan başka bir hava deliği yoktu. Orayı hiçbir kalem anlatamaz, iğrenç kokusunu hiçbir dil tarif edemez. Bu adamların çoğunun giyecekleri veya yatakları yoktu. O pis kokulu ve kasvetli yerde çektiklerimizi ancak Allah bilir! (8)

Gardiyanlar her gün çukurun üç dik basamağından aşağı inerek bir yada daha fazla sayıda mahkumu alıyor ve öldürmek üzere dışarıya sürüklüyorlardı. Batılı gözlemciler Tahran caddelerinde topların ağzına yerleştirilen, balta ve hançerlerle parçalara ayrılan ve vücutlarındaki açık yaralara sokulan mumlarla ölüme götürülen Babi kurbanların görüntüleriyle dehşete düşmüşlerdi.(9) Hız. Bahauallah işte bu koşullar altında ve Kendi ölümünün yakınlığının olasılığı ile karşı karşıya bulunduğu bir sırada, kutsal görevinin ilk haberini aldı:

Bir gece rüyada şu yüce kelimeler her yönden duyuldu: "Gerçekten de Seni, Seninle ve Kalemle muzaffer kılacağız. Başına gelenlere üzülme ve korkma, çünkü Sen güvenliktesin. Allah çok geçmeden dünyanın hazinelerini, yani Seninle ve Allah'ın, Seni tanıyanların kalbini canlandırdığı İsmi vasıtasıyla Sana yardım edecek olan insanları ortaya çıkartacaktır."(10)

Hz. Buda, Hz. Musa, Hz. İsa ve Hz. Muhammed'in yaşamlarının günümüze ulaşan kayıtlarında sadece ikinci elden değinilen İlahi Vahiy deneyimi, Hz. Bahauallah'ın Kendi sözleriyle canlı bir biçimde şöyle anlatılmaktadır:

Tahran ilinin zindanında kaldığımız günlerde, zincirlerin rahatsız edici ağırlığı ve kötü kokulu hava yüzünden çok az uyuyabildim. Buna rağmen, o nadir uyku anlarında başımın üstünden göğsüme doğru, sanki yüce bir dağın tepesinden dünyaya büyük bir sel akarmışçasına bir şey döküldüğünü hissedirdim. Bunun etkisiyle vücudumun her yanı ateşler içinde kalırdı. Böyle anlarda dilim, duymaya hiçbir kimsenin dayanamayacağı şeyler söylerdi.(11)

SÜRGÜN

Sonunda, Hz. Bahauallah yine yargılanmadan ve hiçbir yardım ve korunma sağlanmadan hapisten çıkarıldı, mal ve mülküne keyfi olarak el konuldu ve vakit geçirmeden Kendi anavatanından sürüldü. Hz. Bahauallah'ı şahsen tanıyan ve Babilerin uğradığı eziyetleri giderek artan bir rahatsızlıkla izleyen Rus diplomatik temsilcisi, Kendisine hükümetinin yönetimi altındaki ülkelerde korunma ve sığınma teklif etti. Bu tür bir yardımın mevcut siyasi iklim içinde kabul edilmesi, şüphesiz başkaları tarafından politik bir yönü varmışçasına yanlış anlaşılacaktı.(12) Belki de bu nedenle, Hz. Bahauallah o günlerde Osmanlı İmparatorluğu'nun yönetimi altında bulunan komşu bölge Irak'a sürgüne gönderilmeyi seçti. Bu sınır dışı edilme olayı, kırk yıl sürecek sürgün, hapis ve amansız eziyetlerin başlangıcıydı.

Hz. Bahauallah, İran'dan ayrılışını takip eden ilk yıllarda, Bağdat'ta toplanmış bulunan Babi toplumunun ihtiyaçlarına öncelik verdi. Bu görev, katliamdan sağ kurtulan tek etkin Babi lideri olarak Kendisine geçmişti. Hz. Bab'ın ölümü ve genç dinin duyurucu ve rehberlerinin çoğunun hemen hemen aynı zamanda kaybedilmesi, inananların büyük bir kısmının dağılmasına ve cesaretlerinin kırılmasına neden olmuştu. Irak'a kaçan insanları yeniden bir araya toplama çabaları kıskançlık ve ayrılık yaratınca,(13) Hz. Bahauallah Kendisinden önceki Tanrı Elçilerinin yolunu izleyerek vahşi doğaya çekildi ve bu amaç için Süleymaniye'nin dağlarını seçti. Daha sonraları da söylediği gibi, bu ayrılışın "dönüşü düşünülmemekteydi." Nedeni ise, "vefakarlar arasında bir ayrılık konusu ve dostlarımıza bir huzursuzluk kaynağı olmayı önlemek" ti. Bu iki yıl, şiddetli bir yokluk ve güçlük dönemi olmasına rağmen, Hz. Bahauallah bu süreyi, Kendisine emanet edilen mesaj üzerinde derinine düşündüğü son derece mutlu günler olarak tanımlamaktadır. "*Kendi başımıza ve dünyada ve onda olan her şeyi unutarak ruhumuzla konuştuk.*"(14)

Bağdat'ta çaresizlik içinde bulunan sürgün grubunun geriye kalan bireyleri, Hz. Bahauallah'ın yaşadığı yeri keşfedip geri dönmesini ve camialarının liderliğini üstlenmesini isteyince, Hz. Bahauallah acil çağrılara büyük bir isteksizlikle, ancak bunun , Hz. Bab'ın dinine karşı bir sorumluluğu olduğuna inanarak rıza gösterdi.

Hız. Bahauallah'ın kutsal yazılarından en önemli iki tanesi, 1863 yılında kutsal görevini ilan etmesinden önceki bu ilk sürgünlük dönemine aittir. Bunların ilki, **Saklı sözler** adını verdiği küçük bir kitaptı. Ahlaki özdeyişlerin bir derlemesi biçiminde yazılan bu kitap, Hz. Bahauallah'ın mesajının ahlaki ölçütünün özünü temsil etmektedir. Hz. Bahauallah'ın, tüm geçmiş dinlerin ruhani rehberliğinin bir damıtması olarak tanımladığı ayetlerde, Tanrı'nın sesi doğrudan insan ruhuna seslenmektedir.

Ey Ruh Oğlu!

En çok sevdiğim şey insaftır; Bana rağbetin varsa, ondan yüz çevirme ve güvenimi kazanmak istiyorsan onu ihmal etme. Onun yardımı sayesinde, başkalarının gözüyle değil kendi gözünle göreceksin, komşunun bilgisiyle değil kendi bilginle bileceksin. Sana yaraşanı içtenlikle düşün; Gerçekten de, insaf Benim sana bir bağışım, sevgi dolu iyiliğimin işaretidir. Onu gözden irak tutma.

Ey Varlık Oğlu!

Sev Beni, seveyim seni. Sen Beni sevmeyen, sevgim seni sarmaz. Bunu bil, ey kul.

Ey İnsan oğlu!

Bizden uzak olmadıkça kederlenme. Bize yakın gelmedikçe ve Bize dönmedikçe sevinme.

Ey Varlık Oğlu!

Seni kuvvet elleriyle yaptım, kudret parmaklarıyla yarattım; nurumun özünü sende emanet bıraktım. O halde, onunla hoşnut ol ve başka bir şey arama, çünkü yaptığım kusursuz ve hükmüm caridir. Bunu sorgulama ve bunda şüpheye düşme.(15)

Hız. Bahauallah tarafından bu dönemde yazılan iki büyük eserin ikincisi, dinin doğası ve amacı üzerine geniş bir açıklama olan **İkan kitabı** 'dır. Sadece Kuran'a değil, aynı ölçüde ustalık ve görüşle Eski ve Yeni Ahit'e de yaklaşan pasajlarda, Tanrı Elçileri kesintisiz tek bir sürecin, yani insan ırkının ruhani ve ahlaki güçlerinin bilincine varışının temsilcileri olarak tanımlanmaktadır. Erginlik çağına ulaşan bir insanlık, hikaye ve simgeler dilinin ötesinde dolaysız bir eğitime karşılık verebilmektedir; iman körü körüne inanma değil, bilinçli bilgidir. Din adamları sınıfının rehberliği de artık gerekli değildir; muhakeme yeteneği, bu yeni aydınlanma ve eğitim çağında her bireye İlahi kılavuzluğa karşılık verme kapasitesini bağışlamıştır. Sınav içtenlik üzerinedir:

Hiçbir insan, yerde ve gökte bulunanlardan el çekmedikçe irfan denizinin kıyılarına ulaşamaz....Bu sözleri özü şudur: İman yolunda yürüyüp şüphesizlik şarabına susayanlar, dünyaya ait her şeyden arınmalıdırlar. Kulaklarını boş sözlerden, akıllarını değersiz kuruntulardan, gönüllerini dünyasal sevgilerden, gözlerini fani şeylerden

temizlemelidirler. Tanrıya güvenmeli ve O'na yapışarak O'nun yolunda yürümelidirler. O zaman, İlahi bilgi ve anlayış güneşinin parlak ışıklarına layık olacaklardır... Çünkü, ölümlü insanların söz ve davranışlarını, Tanrıyı ve Peygamberlerini anlayıp tanıma için bir ölçüt olarak görmekten vazgeçmedikçe, Nurlular Nurlusu'nu tanımayı hiçbir zaman başaramazlar.

Geçmişini düşününüz. Üst veya alt sınıftan nice kimseler Tanrı Mazharlarının, O'nun seçtiği kimselerin kutsal şahsiyetlerinde gelişini her zaman özlemle beklemişlerdir... İnyet kapıları açılıp ilahi bağış bulutları insanların üzerine yağınca ve Görünmeyen Güneşin ışıkları semavi kudret ufkundan doğunca, hepsi O'nu inkar etmiş ve Tanrının Kendi yüzü olan yüzüne arka çevirmişlerdir...

Ne zaman ki, araştırma, içtenlikle çabalama, özlem dolu arzu, tutkulu bağlılık, şiddetli sevgi, sevinç ve coşkunun lambası arayıcının gönlünde yanar ve O'nun sevgi dolu iyiliğinin esintisi ruhuna eserse, o zaman günahın karanlığı dağılır, şüphe ve korku sisleri saçılır, bilgi ve şüphesizlik ışıkları benliğini sarar... O zaman kutsal ve ölümsüz Ruh'un çeşitli bağışları ve sel gibi akan inayeti öyle bir yeni yaşam verir ki, arayıcı kendini yeni bir göz, yeni bir kulak, yeni bir kalp ve yeni bir aklın sahibi olarak görür... Tanrının gözüyle bakınca, her atomun içinde kendisini mutlak şüphesizlik makamlarına götüreceği bir kapı görür. Her şeyde ölümsüz Tecelli'nin işaretlerini bulur.

İnsan ruhunun kanalı tüm dünyasal bağlardan ve engellerden temizlenince, Sevgili'nin rahiyasını çok uzak mesafelerden şüphesiz alır ve onun kokusuyla kılavuzlanarak Şüphesizlik Şehri'ne ulaşır ve girer...

O şehir, her çağ ve devirde açıklanan Tanrı Kelamı'dır... Gökte ve yerde bulunan herkese verilen tüm kılavuzluk, bağışlar, ilim, anlayış, iman ve şüphesizlik bu Şehir'lerde saklı ve gizli durmaktadır. (16)

Hız. Bahauallah'ın henüz ilan edilmemiş Kendi kutsal görevine *İkan Kitabı* 'nda açıkça herhangi bir atıfta bulunulmamıştı; eser daha ziyade, Hız. Bab'ın kutsal görevinin güçlü bir açıklaması etrafında düzenlenmişti. Kitabın, çok sayıda bilgin ve eski ilahiyatçıları içeren Babi toplumu üzerindeki güçlü etkisinin nedenlerinden biri de, İslam'ın kehanetlerini yerine getirmiş olduğu konusunda, Hız. Bab'ın ileri sürdüğü iddianın kanıtlanmasında, Hız. Bahauallah'ın İslam düşünce ve öğretilerindeki ustalığıydı. Hız. Bahauallah, Babileri, Hız. Bab'ın içlerine yerleştirdiği emanete ve çok sayıda cesur yaşamın feda edilmesine layık olamaya çağırarak, kişisel yaşamlarını İlahi öğretilere uygun bir biçimde düzenlemekle kalmayıp, toplumlarını Irak'ın başkenti Bağdat'ın heterojen halkı için bir model yapmaya davet etmişti.

Sürgünler çok güç maddi koşullar altında yaşamalarına rağmen, bu görüş ile heyecana geldiler. Daha sonraki yıllarda hem Hız. Bab hem de Hız. Bahauallah'ın devirleri hakkında ayrıntılı bir kayıt bırakacak olan Nebil isimli bir sürgün, o günlerin ruhani gücünü şöyle anlatıyordu:

Çoğu geceler bir avuç hurma ile geçiniliyordu. Evlerinde bulunan ayakkabı, palto veya elbiselerin gerçekten kime ait olduğu bilinmiyordu. Çarşıya giden her kimse ayağındaki ayakkabıların kendisinin olduğunu, Hz. Bahauallah'ın huzuruna giren bir kimse ise o an giydiği palto ve elbisenin kendisine ait olduğunu iddia edebilirdi. Hey gidi o günlerin sevinci, o saatlerin mutluluk ve mucizesi!(17)

Babi “serüven” inin bittiğine inanan İran konsolosluk yetkililerinin hayal kırıklığına karşın, sürgün camiası zamanla Irak'ın eyalet başkentinde ve komşu kasabalarda saygı duyulan ve etkin bir unsur oldu. Şii İslam'ın en önemli türbelerinden birkaçı bu bölgede bulunduğu için, Irak'lı hacılarda Babi etkinliğinin yenilenişini en uygun koşullar altında gördüler. Kaldığı sade evde Hz. Bahauallah'ı ziyaret eden yüksek mevki sahipleri arasında krallık ailesinin prensleri de vardı. Bu ziyaretçilerden biri bu deneyimden o kadar büyülenmişti ki, o evin bir benzerini kendi emlakının bahçeleri içinde yaptırmakla, kısa bir süre için karşılaştığı ruhani arılık ve bağımsızlık havasından bir şeyler kapabileceği gibi, oldukça masum bir düşünceye kapılmıştı. Ziyaretinin deneyiminden çok daha fazla etkilenen diğer bir kimse ise duygularını arkadaşlarına şöyle ifade etmekteydi: “ Dünyanın tüm acıları kalbime dolsa, Hz. Bahauallah'ın huzurunda hepsinin yok olacağını hissediyordum. Sanki Cennete girmiş gibiydim...” (18)

KUTSAL GÖREV'İN RIZVAN BAHÇESİNDE İLANI

1863 yılına gelindiğinde, Hz. Bahauallah, Siyah Çal'ın karanlığında Kendisine emanet edilen kutsal görevi çevresindeki insanların bazılarına bildirme zamanının geldiğine karar verdi. Bu karar, Hz. Bahauallah'ın görevine Şii Müslüman din adamları ve İran hükümetinin temsilcileri tarafından acımasızca sürdürülen muhalefet kampanyasının yeni bir aşamasıyla aynı zamana rastlamaktaydı. Hz. Bahauallah'ın, Irak'a giden nüfuzlu İranlı konuklardan görmeye başladığı yakın ilginin İran'da mevcut harareti yeniden ateşleyeceğinden korkan Şah hükümeti, O'nu sınırlardan çok uzak bir yere, İmparatorluğun iç kısmına göndermek için Osmanlı yetkililerine baskı yaptılar. Sonunda, Osmanlı hükümeti bu baskılara boyun eğdi ve Sürgün'ü, konuğu olarak başkent İstanbul'da yerleşmeye davet etti. Mesajın ifadesinde kullanılan nazik deyimlere rağmen, davete uyulması açıkça istenmekteydi.(19)

Bu arada, sayıca az olan sürgün camiasının bağlılığı Hz. Bahauallah'ın kişiliğinde ve Hz. Bab'ın öğretilerini açıklayışında odaklanmıştı. Hz. Bahauallah'ın Hz. Bab'ın savunucusu olarak kalmayıp, Hz. Bab'ın yakında gerçekleşeceğini

belirttiği çok daha büyük bir din adına konuşmakta olduğuna inanan sürgünlerin sayısı da artmaktaydı. Bu düşünceler, Hz. Bahauallah'ın İstanbul için yola çıkışının arifesinde, 1863 Nisan'ının sonlarında gerçekleşti. Hz. Bahauallah, Kendisine eşlik eden inananların bazılarını, daha sonraları Rızvan (Cennet) adı verilen bir bahçede bir araya toplayarak kutsal görevinin temel gerçeğini onlarla paylaştı. Açıkça bir ilanının zamanının gelmediği düşünülmesine rağmen, o gün Hz. Bahauallah'ı dinleyenler Hz. Bab'ın vaatlerinin gerçekleştiğini ve "Tanrı Günü" nün doğmuş olduğunu, dört yıl boyunca güvenilir dostlarla yavaş yavaş paylaştılar.

O dönemin kayıtlarını çok yakından bilen Bahai otoritesine göre, bu özel görüşmeyi saran koşulların ayrıntıları " gelecekte tarihçilerin nüfuz edemeyecekleri bir bilinmezliğe bürünmüştür."(20) Bu duyurunun tabiatı, Hz. Bahauallah'ın Kendi kutsal görevine daha sonraki eserlerinin bir çoğunda yaptığı çeşitli atıflarda takdir edilebilir:

Tüm yaradılışın temelindeki amaç, Kutsal Kitap ve Ayetlerinde Tanrının Günü olarak bilinen ve tüm Peygamberlerin, Seçilmiş Kişilerin ve kutsal kimselerin gözleriyle görmeyi arzu ettikleri bu en yüce, bu en kutsal Gün'ün doğuşudur.(21)

...Bu Gün, insanoğlunun Vaat Olunan'ın Yüzünü görebileceği ve Sesini duyabileceği gündür. Allah'ın çağrısı yükseldi ve Yüzünün nuru insanların üzerine saçıldı. Herkes boş sözlerin izlerini gönül sayfasından silmeli, açık ve tarafsız bir düşünce ile O'nun Zuhurunun alametlerine, Kutsal Görevinin kanıtlarına ve ihtişamının işaretlerine bakmalıdır.(22)

Hz. Bab'ın mesajının Hz. Bahauallah tarafından yapılan açıklamalarında sık sık vurgulandığı gibi, Tanrının iradesini açıklamaktaki esas amacı, insanın karakterinde bir değişime neden olmak ve buna karşılık veren insanların doğasında gizli yatan ahlaki ve ruhani nitelikleri geliştirmektir:

Ey Kavim! Dillerinizi doğru sözlülük ile süsleyiniz, ruhlarınızı dürüstlük süsü ile donatınız. Ey insanlar! Kimseye hainlik etmeyiniz. Yaratıkları arasında Tanrının eminleri ve kulları içinde O'nun cömertliğinin işaretleri olunuz...(23)

Kalplerinizi aydınlatınız ve kutsallaştırınız; kin ve kötülük dikenleri kalplerinizi kirletmesin. Tek bir dünyada oturuyorsunuz ve tek bir irade ile yaratıldınız. Ne mutlu tüm insanlarla son derece şefkat ve sevgi ruhu içinde kaynaşana.(24)

Geçmiş çağlarda din davasını ilerletme çabalarını niteleyen yöntemler, Tanrı Günü'ne layık görülmemişlerdir. Dini kabul eden her bireyin, onu, arayıcı olduğuna inandığı kimselerle paylaşması, ancak kararı tamamen kendisini dinleyenlere bırakması gerekmektedir:

Birbirinize karşı sabır, iyilik ve sevgi gösteriniz. İçinizden biri bir gerçeği kavrayacak kabiliyette değilse veya o gerçeği anlamaya çalışıyorsa, onunla konuşurken son derece şefkat ve temiz yüreklilik ruhu gösteriniz....(25)

Bu Gün’de insanın tüm görevi, Tanrının kendisi için yağdırdığı başış selinden payını almaktadır. Bu nedenle, hiçbir kimse kabının büyüklüğünü veya küçüklüğünü düşünmemelidir...(26)

İran’da geçen kanlı olaylara rağmen, Hz. Bahauallah müminlerine “***ölmeniz öldürmenizden daha iyidir***” demekle kalmamış, devlet otoritesine itaatin bir örneği olmalarını istemiştir: “***Bu insanlar yaşadıkları her yerde ülkenin hükümetine karşı bağlılık, doğruluk ve dürüstlük göstermelidirler.***”(27)

Hz. Bahauallah’ın Bağdat’tan ayrılışını saran koşullar, bu ilkelerin gücünü çarpıcı bir biçimde göstermiştir. Bölgeye gelişleriyle komşuları üzerinde kuşku ve nefret yaratan yabancı sürgünler, sadece birkaç yıl içinde halkın en saygın ve nüfuzlu kesimlerinden biri olmuşlardı. Büyüyen işlerle kendilerini geçindirdiler; küçük bir toplum olarak cömertliklerine ve davranışlarının saygınlığına hayran olunmaktaydı; İran konsolosluk memurları ve Şii Müslüman ruhban sınıfı tarafından özen ve gayretle yayılan korkunç dinsel fanatizm ve şiddet iddiaları halkın düşüncesini etkilemiyordu. Hz. Bahauallah 3 Mayıs 1863’de ailesi ve İstanbul’a kendisiyle gitmek üzere seçilen refakatçi ve hizmetçilerle birlikte Bağdat’tan ayrıldığında çok popüler ve sevilen bir şahsiyet olmuştu. Ayrılıştan hemen önceki günlerde, birçoğu uzak yerlerde yaşayan ve aralarında bölge Valisi de olan ünlü kişiler, Hz. Bahauallah’a saygılarını sunmak amacıyla geçici olarak yerleştiği bahçeye geldiler. Ayrılışa tanık olanlar, Hz. Bahauallah’a gösterilen yakın ilgiyi, çoğu seyircilerin gözyaşlarını ve Osmanlı yetkilileriyle kamu görevlilerinin, konuklarına saygı gösterme konusundaki telaşlarını dokunaklı sözlerle anlatmışlardır.(28)

“TANRI’NIN DEĞİŞMEYEN DİNİ...”

Hz. Bahauallah kutsal görevini 1863 yılında ilan ettikten sonra, daha önce ***İkan Kitabı*** ‘nda değinilen bir konuyu, yani Tanrının İradesi ile, insan doğasındaki ruhani ve ahlaki yetenekleri ortaya çıkaracak evrimsel süreç arasındaki ilişkiyi açıklamaya başladı. Bu açıklama, yaşamının geriye kalan otuz yılına ait eserlerinde önemli bir yer işgal edecekti. Hz. Bahauallah Tanrının gerçeğinin bilinmez olduğunu ve daima böyle olacağını iddia etmektedir. İnsan düşüncesinin İlahi niteliğe atfettiği her hangi bir kelime, sadece insani mevcudiyete aittir ve insan deneyimini tarif etmek üzere harcanan çabanın ürünleridir:

Senin şanın, ölümlü insanoğlunun Senin hakkındaki iddialarına, Seni vasıflandırmasına ve Seni ululamak için yağdırdığı övgülere sığmaz. Senin haşmet ve ihtişamını, güçleri yettiğince yüceltmek için kullarına verdiğin görev, onlara bağışının bir işaretidir. Böylece, iç benliklerine bağışlanan makama, yani nefislerini tanıma makamına yükselebilsinler.(29)

Anlayış yeteneğine sahip her aydın yürek bilir ki, bilinmeyen Zat ve ilahi Varlık olan Tanrı, cismani mevcudiyet, yükselme, alçalma, girme ve çıkma gibi her insani vasfın çok üstündedir. Şanı öyle yücedir ki, insanın dili O'nun övgüsünü yeterince anlatamaz, insan kalbi O'nun derin sırrını anlayamaz. O, Zatının kadim ebediyetinde gizlidir ve Gerçeği, insanoğlunun gözünden sonsuza dek gizli kalacaktır...(30)

İnsanlık tüm varlıkların Yaratıcısı'na yönelmekle, Tanrının tekrarlanan Zuhurlarına ait sıfat ve nitelikleri görmektedir:

Varlığına başlangıç bulunmayana giden bilgi kapısı tüm yaratıkların yüzüne kapalı olduğu için, sonsuz bağış Kaynağı, o parlak kudsiyet incilerinin ruh aleminden insan bedeninin soylu biçimde çıkmasını ve tüm insanlara görünmesini istemiştir ki, insanlara değişmeyen Varlığın sırlarını anlatsınlar ve O'nun yok olmayan Zatının inceliklerinden bahsetsinler...(31)

Bu kutsal Aynaların her biri ve hepsi, evrenin orta yerindeki Cismin dünyadaki Sembolleri, onun Özü ve en yüce Amacı'dır. Bilgi ve güçleri O'ndan gelir; saltanatlarını O'ndan alırlar. Yüzlerinin güzelliği O'nun suretinin bir yansımasıdır ve zuhurları O'nun ölümsüz şanın bir işaretidir...(32)

Tanrı Dinleri herhangi bir açıdan birbirinden farklı değildir, ancak çağdan çağa karşıladıkları farklı ihtiyaçlar, her birinden kendine özgü yanıtlar istemiştir:

Tanrının bu sıfatları hiçbir zaman bir kısım peygamberlerden esirgenerek, bazılarına özel olarak bağışlanmamıştır. Aksine, Tanrının tüm Peygamberleri, O'nun çok sevdiği kutsal ve seçilmiş Elçileri, istisnasız O'nun isimlerini taşırlar ve O'nun sıfatlarının cisim bulmasıdır. Sadece vahiyyelerinin şiddeti ve ışıklarının gücü açısından farklıdırlar...(33)

Dinleri inceleyenler, dinsel dogma ve diğer yanlış kavramlar nedeniyle, Tanrının ışığı için kanal olarak kullanılan bu kimseler arasında bir ayırım yapılmaması konusunda uyarılmaktadır:

Ey Tanrı Birliğine inananlar! Tanrı Emrinin Mazharları veya onların zuhurlarına eşlik eden ve Dinlerini ilan eden işaretler arasında bir ayırım yapmaktan sakınınz. Gerçekten de bu, İlahi Birliğin hakiki anlamıdır. Tabii ki, bu gerçeği anlar ve ona inanırsanız. Bunun yanı sıra, Tanrı Mazharlarının her birinin işleri ve hareketleri, hatta onlarla ilgili her şey ve gelecekte izhar edecekleri şeyler, Tanrının hükmündendir ve O'nun İrade ve Amacının bir yansımasıdır...(34)

Hız. Bahauallah İlahi Dinlerin müdahalelerini baharın gelişine benzetmektedir. En önde gelen işlevlerinden biri olmasına rağmen, Tanrı Elçileri sadece eğitmen değildirler. Yaşamlarının örneği ve sözlerinin ruhu, insan güdüsünün köklerini uyarma, temel ve kalıcı bir değişim yaratma kapasitesine sahiptir. Etkileri, anlayış ve başarının yeni alemlerini açar:

Tek gerçek Tanrı ile yaratıkları bağlayacak doğrudan bir ilişki olamayacağı ve geçici ile Ölümsüz, bağımlı ile Mutlak arasında bir benzerlik bulunamayacağı için, Tanrı her çağ ve devirde temiz ve lekesiz bir Ruh'un mülk ve melekut alemlerinde açığa çıkmasını buyurmuştur... Onlar, (Tanrı Mazharları) yanılmaz kılavuzluk ışığı ile yönlendirilerek ve yüce hükümlanlığa sahip olarak, sözlerinin ilhamını, bağışlarının selini ve Vahiylerinin kutsallaştırıcı yellerini, özlem duyan her kalbi ve alıcı ruhu dünyasal kaygı ve engellerin pislik ve tozundan temizlemek üzere görevlendirilmiştir. Ancak o zaman, Tanrının insanoğlunun gerçeğinde saklı Emanet'i ortaya çıkacak... nurunun sancağını insanların kalplerinin en yüce zirvelerine dikecektir.(35)

Tanrının dünyasından bu müdahale olmadan, insan doğası iç güdünün ve kültürün belirlediği davranış biçimleriyle, bilinçsiz varsayımların esiri olarak kalır:

Tanrı dünyayı ve orada yaşayan ve hareket eden her şeyi yarattıktan sonra, Kendisini tanıyıp sevme ayrıcalık ve yeteneğini insanoğluna tanıtmıştır. Bu yetenek, tüm yaradılışın meydana gelmesindeki dürtü ve esas amaç olarak görülmelidir... Kendi İsimlerinden birinin ışığını her bir yaratığın özü üzerine saçmış ve onu Kendi Sıfatlarından birinin nurunun görüldüğü yer yapmıştır. İnsan özü üzerine ise, Kendi İsim ve Sıfatlarının hepsinin ışığını odaklamış ve onu Kendi Zatı'nın bir aynası yapmıştır. Böylesine büyük bir bağış ve kalıcı bir inayet için tüm yaratıklar arasından sadece insanoğlu seçilmiştir.

Ancak, alevin mum içinde gizli olması ve ışığın lambada mevcut bulunması gibi, semavi kılavuzluk Kaynağı'nın insana verdiği bu güçler de kendi içinde saklı yatmaktadır. Güneş ışığının aynayı kaplayan toz ve pisliğin altında saklanabilmesi gibi, bu yeteneklerin ışığı da dünyasal arzularla gizlenebilir. Ne mum ne de lamba yardım görmeden kendi çabalarıyla yakılabılır. Aynanın da kendi tozunu temizlemesi mümkün değildir. Şurası açıktı ki, lamba ateşlenmeden yanmayacak, aynanın yüzündeki toz temizlenmedikçe güneşin görüntüsünü vermeyecek, ışık ve ihtişamını yansıtmayacaktır.(36)

Hız. Bahauallah insanlığın, ruhani gelişiminin tüm panoramasını tek bir süreç olarak görme yetenek ve fırsatına sahip olma zamanının geldiğini söylemiştir. **“Bu Gün eşsizdir, çünkü geçmiş çağlara ve yüzyıllara göz, günümüzün karanlığına bir ışık gibidir.”**(37) Farklı dinsel geleneklere inananların, Hız. Bahauallah'ın **“Tanrının değişmeyen Dini”**(38) dediği kavramı bu görüş açısı içinde anlamaya çalışmaları ve onun temel ruhani dürtüsünü, sürekli gelişen bir insan toplumunun ihtiyaçlarına karşılık vermek üzere açıklanan değişken yasa ve kavramlardan ayırmaları gerekmektedir:

Tanrı Peygamberleri, dünyanın ve insanların iyiliğine yardım etmekle görevli doktorlar olarak görülmelidir ki, bölünmüş bir insanlığın hastalığını birlik ruhuyla iyileştirebilsinler...Öyleyse, doktorun bu gün emrettiği tedavinin, daha önce yazdığı tedavi ile aynı olmadığı görülürse fazla şaşırılmamalıdır. Hastayı etkileyen rahatsızlıklar, hastalığının her döneminde özel bir ilaç gerektirdiğine göre, bunun aksi olabilir mi? Bunun gibi, Tanrı Peygamberleri dünyayı İlahi bilgi Güneşinin parlak ışığıyla ne zaman aydınlattularsa, insanları Tanrı ışığını kucaklamaya da, aynı biçimde ve gönderildikleri çağın ihtiyaçlarına en uygun yollarla çağırmışlardır...(39)

Bu keşif sürecine kalbin yanısıra akıl da kendisini vermelidir. Hz. Bahau'llah muhakeme gücünün Tanrının ruha verdiği en büyük bağış, **“egemen Rabbin tecellisinin bir işareti”**(40) olduğunu iddia etmektedir. Akıl ancak, dinsel veya materyalistik olsun, miras edindiği dogmalardan kendisini kurtararak Tanrı Kelamı ile insanlığın deneyimi arasındaki ilişkiyi bağımsızca araştırmaya başlayabilir. Böyle bir araştırmada önemli bir engel bağnazlıktır: **“Tek gerçek Tanrının sevgililerini, insanların söylediklerini ve yazdıklarını çok eleştirmemeleri konusunda ikaz et. Aksine, bu gibi söz ve yazılara açık fikirlilik ve sevgi dolu ruhla yaklaşınlar”**.(41)

TANRI MAZHARLARI

Dünyanın dinsel sistemlerinden bir veya diğerine bağlı olan tüm insanların ortak yönü, ruhun İlahi Vahiy sayesinde Tanrı dünyasıyla temas kurduğu ve yaşama gerçek anlamı bu ilişkinin verdiği inancıdır. Hz. Bahau'llah'ın kutsal yazılarındaki en önemli pasajların bazıları, bu Vahyin kanalları olan Elçilerin, ya da “Tanrı Mazharları”nın doğasını ve rolünü ayrıntılı olarak tartıştığı bölümlerdir. Bu bölümlerde sık sık rastlanan bir benzetme, fiziksel güneştir. Güneş, sistemdeki diğer gezegenlerle bazı özellikler paylaşmakla beraber, sistemin ışık kaynağı olduğu için onlardan farklıdır. Gezegenler ve aylar ışığı yansıtırlarken, güneş, ışığını doğasının ayrılmaz bir özelliği olarak yayar. Sistem bu odak noktası etrafında döner ve üyelerinin her biri, sadece kendi özel birleşiminden değil, sistemin ışık kaynağıyla olan ilişkisinde de etkilenir.(42)

Aynı şekilde, Tanrı Mazharının insan ırkıyla paylaştığı insani kişiliği, Tanrı Vahyi için bir kanal veya araç olarak görev yapmaya uygun olması açısından farklılık gösterir. Bu çifte makama yapılan görünüşte çelişkili atıflar, örneğin Hz.

İsa'nın sözleri,(43) tarih boyunca dinsel karmaşa ve ayrılıkların çok sayıdaki kaynakları arasında bulunmaktadır. Hz. Bahau'llah bu konuda şöyle buyuruyor:

Yerde gökte olan her şey, Tanrının sıfat ve isimlerinin içerisinde tecelli ettiğinin doğrudan kanıtıdır...Bu, insanoğlu için son derece doğrudur. Tüm yaratıklar arasında sadece insan, bu tür bir ayrıcalığın ihtisamı için seçilmiştir. Çünkü, Tanrının tüm sıfat ve isimleri onda o ölçüde tecelli etmiştir ki, başka hiçbir yaratık daha üstün değildir... Ve tüm insanlar içinde en başarılısı, en seçkini ve en üstünü Gerçeklik Güneşi'nin Mazharlarıdır. Hatta, bu Mazharlardan başka her şey, onların iradesinin etkisiyle yaşar, onların bağışlarıyla hareket eder ve mevcut olur.(44)

İnananların, kendi dinlerinin Kurucu'sunun eşsiz bir makama sahip olduğu konusundaki inancı, tarih boyunca Tanrı Mazharının doğası üzerinde şiddetli bir spekülasyon uyandırmaya neden olmuştur. Ancak, bu spekülasyon eski kutsal kitaplardaki kinayeli imaların yorumlanması ve çözümlenmesindeki güçlükler nedeniyle çok büyük ölçüde engellenmiştir. Düşüncüyü dinsel dogma biçiminde billurlaştırma çabası, tarihte birleştirici değil, bölücü bir güç olmuştur. Gerçekten de, dinsel uğraşlara verilen büyük enerjiye rağmen, veya belki de o nedenle, bu gün Hz. Muhammed'in gerçek makamı konusunda Müslümanlar arasında büyük görüş ayrılıkları vardır. Hz. İsa'nın kesin makamı konusunda Hıristiyanlar arasında ve kendi dinlerinin Kurucusu konusunda Budistler arasında da aynı ayrılıklar mevcuttur. Şurası çok açıktı ki, bir geleneğin içindeki bu ve diğer farklılıkların yarattığı ihtilafların, o geleneği kardeş inançlardan ayıran çekişmeler kadar vahimdir.

Bu nedenle, Hz. Bahau'llah'ın birbiri ardına gelen Tanrı Elçilerinin makamı ve insanlığın ruhani tarihinde yerine getirdikleri görevler konusundaki beyanları, dinlerin birliğine ilişkin öğretilerinin anlaşılması açısından özellikle önemlidir:

Tanrı Mazharlarının her birinin iki makamı vardır. Birincisi bu dünyadan soyut olma ve birlik makamıdır. Bu bakımından, eğer hepsini tek bir isimle isimlendirir ve onlara aynı sıfatları atfedersen gerçeğe aykırı bir şey yapmamış olursun...

Diğer makam farklılık makamıdır ve yaratık dünyası ve ondaki sınırlarla ilgilidir. Bu bakımdan, her Tanrı Mazharının ayrı bir kişiliği, kesin olarak belirlenmiş bir görevi, önceden takdir edilmiş bir vahyi ve özel olarak konulmuş sınırları vardır. Her birinin değişik bir ismi vardır, özel bir nitelikle nitelenir ve belirli bir görevi yerine getirir...

İkinci makamlarına göre, mutlak kulluk,son derece yoksulluk ve tam bir kendini önemsememe gösterirler. Nasıl ki, "Ben Tanrının kuluyum. Ancak, sizin gibi bir insanım" diye buyurmuştur...

Her şeyi kaplayan Tanrı Mazharlarından biri "Ben Tanrırım" derse, gerçekten de doğruyu söylemiş olur ve bunda hiçbir şüphe yoktur. Çünkü O'nların Zuhurları, sıfatları ve isimleriyle, Tanrının Zuhuru, isim ve sıfatları dünyada görünür...

Eğer O'nlardan biri "Ben Tanrının Mazharıyım" derse, şüphe götürmeyen bir gerçeği söylemiş olur... Bu bakımdan, O'nların tümü, o kusursuz Sultan'ın, o değiştirilemez Varlık'ın Elçileridir... "Biz Tanrının kullarıyız" deseler, bu da açık ve tartışılmaz bir gerçektir. Çünkü O'nlar

hiçbir insanın erişemeyeceği yüce bir kulluk makamında görünmüşlerdir...(45)

Bu nedenle, Tanrılık, Rablık, Peygamberlik, Elçilik, Velilik, Havarilik veya Kulluk ile ilgili sözleri şüphesiz hep doğrudur. O halde, bu sözler üzerinde özenle düşünmeli ki, Görünmeyenin Mazharı ve Kudsiyet Güneşleri'nin farklı sözleri ruhu ve aklı karıştırmasin.(46)

“SÜREKLİ İLERLEYEN BİR UYGARLIK...”

Tanrı Mazharlarının görevi konusunda Hz. Bahauallah'ın yaptığı açıklamanın en çarpıcı yönünü gösteren bir görüş açısı, yukarıdaki paragraflarda ima edilmektedir. Hz. Bahauallah ilahi Vahyin uygarlığı harekete geçiren güç olduğunu söylemektedir. İlahi Vahiy'e karşılık verenlerin akıl ve ruhlarında değişim yaratan etki, o insanların deneyimleri etrafında yavaşça biçimlenen yeni bir toplumda aynen görülür. Çok geniş çapta kültürlerden gelen insanların bağlılığını kazanabilen yeni bir sadakat merkezi ortaya çıkar; müzik ve sanatlar, daha zengin ve olgun esinlere vasıta olan semboller yakalar; doğru ve yanlış kavramlarının köklü bir biçimde yeniden tanımlanması, yeni medeni yasa ve davranışların düzenlenmesini mümkün kılar; daha önceleri ihmal edilen veya bilinmeyen ahlaki sorumluluk güdülerini ortaya çıkartmak amacıyla yeni kurumlar tasarlanır: “O dünyadaydı ve dünyayı o meydana getirdi...”(47) Yeni kültür bir uygarlığa dönüşürken, geçmiş çağların başarı ve görüşlerini çok sayıda yeni çeşitlemeler içinde özümleyip. Geçmiş kültürlerin birleştirilemeyen özellikleri kaybolur gider veya halk arasındaki uç unsurlar tarafından sahiplenilir. Tanrı Kelamı hem bireysel bilinç, hem de insan ilişkilerinde yeni olasılıklar yaratır:

Tanrının ağzından çıkan her kelime, her insanın bedenine yeni bir yaşam aşılacak güce sahiptir... Bu dünyada gördüğünüz hayranlık verici eserlerin tümü, Tanrının en yüce iradesinin, şahane ve sebatkar Amacı'nın etkisiyle ortaya çıkmıştır... Bu göz kamaştırıcı söz söylenir söylenmez, onun tüm yaratıkların içinde harekete geçen canlandırıcı güçleri, bu tür sanatların yaratılması ve mükemmel hale getirilmesini sağlayan araç ve gereçleri meydana getirdiler... Gerçekten de, gelecek günlerde daha önce hiç duymadığınız şeyler göreceksiniz... Tanrını ağzından çıkan her bir harf, gerçekten de bir ana harf ve İlahi Vahiy Kaynağı olan Kimsenin söylediği her kelime, bir ana kelimedir...(48)

Hz. Bahauallah, İlahi Vahiylere dizisinin “Başlangıcı ve sonu olmayan bir süreç” (49) olduğunu iddia etmektedir. Her Mazharın kutsal görevi, süresi ve yerine getirdiği işlevler açısından sınırlı olmasına rağmen, Tanrının gücünün ve iradesinin sürekli ve bir gelişim içinde açıklanışının ayrılmaz bir parçasıdır:

Ademin Zuhurunu Hz. Bab'ın Zuhuruna bağlayan Vahiylere dizisini iç gözünle izle. Bu Mazharlardan herbirinin İlahi İrade ve Amacın

isteğiyle gönderildiğine, özel bir Mesaj getirdiğine ve her birine Tanrı tarafından vahiy olunmuş bir Kitap emanet edildiğine Tanrı önünde tanıklık ederim... Herbirinin Vahyinin ölçüsü önceden ve kesin bir biçimde belirlenmişti...(50)

Sonunda, sürekli gelişen bir uygarlık ruhani kaynaklarını tükettince, olgular dünyasının tümünde olduğu gibi bir parçalanma süreci başlar. Hz. Bahauallah doğanın sunduğu benzerliklere dönerek, uygarlığın gelişimindeki bu boşluğu kışın başlangıcına benzetmektedir. Ahlaki canlılık ve toplumsal kaynaşma azalır. Daha önceki bir çağda üstesinden gelinen veya araştırma ve başarı için fırsatlara dönüştürülen güçlükler, aşılamaz engeller haline gelirler. Din önemini yitirir, denemeler giderek yaygınlaşır ve bu durum toplumsal bölünmeleri daha da derinleştirir. Yaşamın anlam ve değeri konusundaki belirsizlik, giderek artan bir ölçüde endişe ve şaşkınlık yaratır. Çağımızın bu durumu hakkında Hz. Bahauallah şöyle buyuruyor:

Tüm insan ırkının büyük ve sayısız acularla sarıldığını iyi bilmekteyiz. Hasta yatağında bitkin, yorgun ve hayal kırıklığı içinde giderek zayıf düştüğünü görüyoruz. Gurur sarhoşları insan ırkıyla ilahi ve kusursuz Doktor'un arasına girmişlerdir. Kendileri de dahil olmak üzere tüm insanları, kendi marifetlerinin ağına nasıl dolaştırdıklarına tanıklık ediniz. Ne hastalığın nedenini bulabilirler, ne de ilaçtan haberleri vardır. Doğruyu eğri anlamışlar ve dostlarını düşman sanmışlardır.(51)

İlahi dürtülerden her biri sona erince süreç tekrarlanır. Yeni bir Tanrı Mazharı, insanlığın uyanış ve uygarlaşmasının bir sonraki aşaması için daha büyük ölçüde İlahi ilham ile görünür:

Yüce Tanrı Mazharının Kendini insanlara gösterdiği saati düşününüz. İnsanlar arasında hala tanınmayan ve henüz Tanrı Kelamını söylemeyen Ezeli Varlık'ın kendisi, o saat gelinceye kadar Kendisini bilen herhangi bir insandan yoksun bir dünyada Her Şeyi Bilendir. O gerçekten de, yaratıkları olmayan bir Yaratıcı'dır... Gerçekten de bu Gün, "Bu Günde padişahlık kimindir?" diye yazılan gündür. Ve buna cevap vermeye hazır bir kimse yoktur!(52)

İnsanlığın bir kesimi yeni Din'e karşılık verip, yeni bir ruhani ve toplumsal model şekillenmeye başlayıncaya kadar, insanlar ruhani ve ahlaki bakımından daha önceki ilahi bağışlarla beslenirler. Toplumun sıradan işleri yapılır veya yapılmaz; yasalara uyulur veya hor görülür; toplumsal ve politik denemeler alevlenir veya başarısızlığa uğrayabilir; ancak, toplumların sonsuza kadar yaşaması için gerekli inancın temelleri tükenmiştir. Ruhani akıl sahibi olanlar, "çağın sonu"nda ve "dünyanın sonu"nda tekrar Yaratıcı kaynağa dönmeye başlarlar. Süreç ne kadar hantal veya rahatsızlık verici, düşünülen seçeneklerin bazıları ne kadar çirkin veya başarısız olursa olsun, bu arayış insanlığın düzenli yaşamında çok büyük bir uçurumun açılmış olduğunun bilincine içgüdüsel bir karşılıktır.(53) Hz. Bahauallah yeni Din'in etkilerinin evrensel olduğunu ve Din'in odak noktası olan Tanrı Mazharının yaşam ve öğretileriyle sınırlı kalmadığını söylemektedir. Anlaşılmamış olmalarına rağmen, bu etkiler insanlığın işlerine

giderek artan bir ölçüde nüfuz ederler, yaygın varsayımlardaki ve toplumdaki çelişkileri ortaya çıkarır, anlayış için arayışı şiddetlendirirler.

Hız. Bahauallah Mazharlar dizisinin varlık dünyasının ayrılmaz bir boyutu olduğunu ve dünyanın yaşamı boyunca devam edeceğini belirtmiştir: **“Tanrı, Elçilerini Hız. Musa ve Hız. İsa’yı takiben göndermiştir ve ‘sonu olmayan bir son’a kadar da öyle yapmaya devam edecektir...”**(54)

TANRININ GÜNÜ

Hız. Bahauallah’a göre insan bilincinin evriminde hedef nedir? Sonsuzluk açısından bakıldığında amacı, Tanrının kendi kusursuzluklarının yansımaları varlık aleminin aynasında daha berrak olarak görmesidir. Hız. Bahauallah’ın sözleriyle:

...her insan, gerçekten de O’ndan başka bir Tanrı bulunmadığına ve gerçekler zirvesine, her şeyde Tanrıyı görmeyi düşünerek çıkacağına, kendisi ve Rabbinin Elçisinin Makamı üzerine tanıklık eder.(55)

İlahi Mazharların birbiri ardına gelmesinin uygarlık tarihi açısından amacı, insan bilincini, insan ırkının tek bir tür ve ortak geleceğinin sorumluluğunu yüklenilecek tek bir organizma olarak birleşmesine hazırlamak olmuştur. Hız. Bahauallah, **“Merhametli Rabbiniz, tüm insan ırkını tek bir ruh ve beden olarak görme arzusunu kalbinde taşımaktadır”** demiştir.(56) İnsanlık organik birliğini kabul edinceye kadar, bırakın gelecekteki güçlükleri, yakın zaman içindekileri bile yenemez. Hız. Bahauallah **“İnsanlığın birliği sağlam bir biçimde tesis edilmedikçe ve edilinceye kadar mutluluk, barış ve güvenliğinin sağlanamayacağı”**(57) konusunda ısrar etmektedir. Sadece dünya çapında birleşik bir toplum, çocuklarına, Hız. Bahauallah’ın Tanrıya dualarının birinde ima edilen iç güvenlik duygusunu verebilir: **“Senin haşmet ve ihtişamını olabildiğince yüceltmek üzere kullarına verdiğin görev, kendi iç varlıklarına tanınan makama, yani kendi nefislerini tanıma makamına yükselebilmelerini sağlamak için onlara başışının bir işaretidir.”**(58) Mantığa aykırı görünse bile, insanlık sadece gerçek birliğe ulaşmakla, çeşitlilik ve bireyselliğini tam olarak kazanabilir. Bu, tarihte bilinen tüm Tanrı Mazharlarının kutsal görevlerinin hedefidir. Bu hedef, “bir sürü ve bir çoban” günüdür.(59) Hız. Bahauallah bu hedefe, insan ırkının şimdi girmekte olduğu uygarlık aşamasıyla ulaşıldığını söylemektedir. Sadece Hız. Bahauallah’ın değil, O’ndan önce gelen Hız. Bab’ın kutsal eserlerinde de bulunan en anlamlı benzetmelerden biri, insan ırkının evrimiyle, insan yaşamı arasındaki karşılaştırmadır. İnsanlığın ortak gelişimi, bireylerin olgunlaşmasındaki bebeklik, çocukluk ve yetişkinlik dönemlerini anımsatan aşamalar geçirmiştir. Şimdi henüz çok az bildiğimiz yeni yetenek ve fırsatlara sahip olarak, ortak olgunluğumuzun ilk dönemlerini yaşamaktayız.(60)

Bu açıklamaların ışığı altında, birlik ilkesine Hız. Bahauallah’ın öğretilerinde tanınan önceliği anlamak güç değildir. İnsanlığın birliği, şimdi başlamakta olan çağın nakaratıdır ve insanlığın gelişimi için tüm öneriler bu ölçütle sınımlanmalıdır.

Hız. Bahauilla sadece tek bir insan ırkının olduğu konusunda ısrar etmektedir; belirli bir ırk veya etnik grubun diğer insanlardan bir bakıma üstün olduğu konusunda nesilden nesile aktarılan düşünceler temelsizdir. Aynı şekilde, tüm Tanrı Elçileri tek bir İlahi İrade'nin temsilcileri olarak hizmet ettikleri için, onların vahiyleri tüm insan ırkının ortak mirasıdır; dünya üzerindeki her birey, o ruhani geleneğin tümünün yasal varisidir. Herhangi bir tür bağnazlıkta ısrar edilmesi, hem toplumun çıkarlarına zararlı hem de Tanrının çağımız için İsteği'nin ihlali olacaktır:

Ey çekişme içinde bulunan insanlar! Yüzünüzü birlik yönüne çeviriniz ve ışığın üzerine parlamasına izin veriniz. Bir araya geliniz ve Tanrı hatırı için aranızdaki çekişmelerin kaynağını gidermeye karar veriniz... Hangi ırk veya dinden olurlarsa olsunlar, dünya insanların ilhamlarını aynı ilahi Kaynak'tan aldığı ve tek bir Tanrının kulları olduğu konusunda hiçbir şüphe yoktur. Uymakta oldukları hükümler arasındaki farklılık, bunların gönderildiği çağın değişik koşul ve acil ihtiyaçlarına atfedilmelidir. İnsanın hatasının sonucu olan birkaçı dışında bunların tümü Tanrı tarafından emredilmiştir ve O'nun İrade ve Amacının bir yansımasıdır. Kalkınız ve iman gücüyle donanarak, aranızda çekişme tohumları ekenleri, boş hayallerinizin putlarını paramparça ediniz....(61)

Birlik temasına Hız. Bahauilla'nın kutsal eserlerinin tümünde rastlanmaktadır: ***"Birlik çadırı kuruldu; birbirinizi yabancı görmeyiniz."*** (62) ***"Tüm dinlerin inananlarıyla dostluk ve arkadaşlık ruhu içinde ilişki kurunuz."*** (63) ***"Bir ağacın meyveleri ve bir dalın yapraklarıdır."*** (64)

İnsanlığın reşit oluş süreci, toplumsal düzenin evrimi içinde gerçekleşmiştir. İnsan ırkı, aile birimi ve onun çeşitli uzantılarından başlayarak, değişik ölçülerde başarıyla klan, kabile, kent-devlet ve en son olarak da, ulusa dayanan toplumlar geliştirmiştir. Giderek daha genişleyen ve daha karmaşıklaşan bu toplumsal çevre, insan potansiyeline hem teşvik hem de gelişim için fırsat sağlamış ve bu gelişim ise, toplumsal yapıda yeni değişiklikler yaratmıştır. Bu nedenle, insanlığın reşit oluşu toplumsal düzenin topyekün bir değişimini gerektirmelidir. Yeni toplum, insan ırkının tüm çeşitliliğini içerebilen ve binlerce yıllık kültürel deneyimin geliştirdiği yetenek ve görüşlerin hepsinden yararlanabilen bir toplum olmalıdır:

Bu Gün, Tanrının en güzel bağışlarının insanlar üzerine yağdırıldığı ve en büyük inayetinin tüm yaratıklara verildiği Gün'dür. Aralarındaki ayrılıkları çözümlenmek ve tam bir birlik ve barış içinde, Tanrının şefkat ve sevgi dolu merhamet Ağacının gölgesi altında yaşamak, tüm dünya insanların görevidir... Yakında bugünkü düzen dürülecek ve yerine bir yenisi yayılacaktır. Gerçekten de, Rabbiniz hakikati söylemektedir ve görünmeyenleri Bilen'dir." (65)

Hız. Bahauilla, toplumun değişimi ve dünya birliğine ulaşması için esas aracın, insanlığın işlerinde adaletin tesis edilmesi olduğunu iddia etmektedir. Hız. Bahauilla'nın öğretilerinde bu konunun önemli bir yeri vardır:

İnsanoğlunun ışığı Adalet'tir. Onu baskı ve zulüm rüzgarlarıyla söndürmeyiniz. Adaletin amacı, insanlar arasında birliğin oluşmasıdır. İlahi

hikmet denizleri bu yüce kelimenin içinde dalgalanmaktadır ve onun gizli anlamı dünyadaki tüm kitaplara sığmaz....(66)

Hiz. Bahauallah bu ilkenin insanlığın olgunluk çağı için neler gerektirdiğini daha sonraki kutsal eserlerinde açıklamıştır. “***Kadın ve erkek Tanrı'nın gözünde eşit olmuş ve daima eşit olacaklardır***”(67) iddiasında bulunmaktadır. Uygarlığın ilerleyişi, toplumun işlerinin, bu gerçeğin tam olarak gösterilmesini sağlayacak biçimde düzenlenmesini gerektirir. Dünyanın doğal kaynakları herhangi bir ulusun değil, tüm insanlığın malıdır. Ortak ekonomik refaha yapılan farklı katkılar, değişik ölçülerde mükafat ve tanınmaya layıktır. Ancak, dünya üzerindeki bir çok ulusu etkileyen aşırı zenginlik ve fakirlik, inandıkları sosyo-ekonomik felsefelere bakılmaksızın giderilmelidir.

KRALLARA İLAN

Yukarıda sözü edilen kutsal yazıların büyük bir kısmı, yeniden başlatılan zulüm koşulları altında vahiy olundu. Bağdat'tan yolculuğu sırasında Hiz. Bahauallah'a yağdırılan saygının geçici olduğu, sürgünlerin İstanbul'a varışlarından kısa bir süre sonra ortaya çıktı. “Babi” liderini ve O'na eşlik edenleri uzak bir bölgenin aksine İmparatorluğun başkentine getirme konusunda Osmanlı yetkililerinin verdiği karar, İran hükümetinin temsilcileri arasındaki endişeyi artırdı.(68) İran Elçisi Bağdat'taki gelişmelerin tekrarlanıp, bu kez Osmanlı hükümetinde nüfuzlu şahsiyetlerin sadece sempatisini değil, belki bağlılığını da çekeceğinden korkarak, sürgünlerin imparatorluğun daha uzak bir bölgesine gönderilmesini ısrarla istedi. Yeni bir dinsel mesajın başkentte yayılmasının politik ve dinsel tepkiler yaratacağını iddia ediyordu.

Osmanlı hükümeti başlangıçta şiddetle karşı koydu. Sadrazam Ali Paşa, Batılı diplomatlara Hiz. Bahauallah'ın “çok seçkin, örnek davranışlı, çok ılımlı bir insan ve son derece saygın bir şahsiyet “ olduğu inancını belirtmişti. Sadrazamın düşüncesine göre, Hiz. Bahauallah'ın öğretileri “ büyük saygıya layık” idi, çünkü imparatorluğun Yahudi, Hristiyan ve Müslüman tebaalarını bölen dinsel düşmanlıklara karşıydı.(69)

Ancak, bir ölçüde kızgınlık ve kuşku giderek gelişti. Osmanlı başkentinde politik ve ekonomik güç, birkaç istisna dışında, az veya hiç yeteneği olmayan saray memurlarının elindeydi. Hükümet mekanizması rüşvet yağı ile işlemekteydi ve başkent, yardım ve nüfuz aramak üzere imparatorluğun her yanında sürüler halinde gelen insanlar için bir mıknaatı olmuştu. Başka bir ülkeden veya haraca bağlanan bölgelerin birinden gelen önemli her şahsiyetin, İstanbul'a varır varmaz paşaların ve sultanlık sarayının vezirlerinin kabul odalarında himaye ve yardım arayanların izdihamına katılması beklenmekteydi. Hiçbir unsur, hem çok bilmişlikleri hem de çekingenlikten yoksun olmalarıyla tanınan ve birbirleriyle rekabet halindeki İranlı politik sürgünlerden daha kötü bir şöhrete sahip değildi.

İran Hükümetine karşı mevcut düşmanlıktan ve Kendi acılarının uyandırdığı sempatiden yararlanması için ısrar eden dostlarının üzüntüsüne rağmen, Hiz.

Bahaullah hiçbir isteği olmadığını açıkladı. Birkaç hükümet vezirinin, tahsis edilen ikametgahta Kendisini ziyaret etmelerine rağmen, Hz. Bahaullah bu fırsatlardan yararlanmadı. Sultan'ın davetiyle ve onun konuğu olarak İstanbul'da bulunduğunu, ruhani ve ahlaki konularla ilgilendiğini söyledi.

Yıllar sonra, İran elçisi Mirza Hüseyin Han, Osmanlı başkentinde görevli bulunduğu günleri düşünüp, vatandaşlarının hırs ve güvenilirsizliklerinin, İran'ın İstanbul'daki itibarına verdiği zarardan şikayet ederek, Hz. Bahaullah'ın davranışlarının kısa bir süre için sergileyebildiği örneği şaşkıncu bir biçimde içtenlikle takdir ediyordu. (70) Ancak, o günlerde kendisi ve meslektaşları bu gerçeği, kamu güvenliği ve Devletin dinine karşı gizli oyunları saklamamanın kurnaz bir yolu olarak tanıtarak, bu durumdan yararlandılar. Sonunda, Osmanlı yetkilileri bu etkilerin baskısı altında kalarak, Hz. Bahaullah'ı ve ailesini taşra kenti olan Edirne'ye göndermeye karar verdi. Yolculuk, son derece şiddetli bir kışın ortasında ve aceleyle yapıldı. Yetersiz binalarda barındırılan, uygun elbise ve diğer erzaklardan yoksun olan sürgünlerin oradaki ilk yılı büyük acılarla dolu olarak geçmişti. Hiçbir suçla suçlanmamalarına ve kendilerini savunmaları için bir fırsat verilmemesine rağmen, keyfi olarak devletin esirleri haline getirildikleri açıktı.

Hz. Bahaullah'ın İstanbul'un ardından Edirne'ye sürgün edilmesinin dinsel tarih açısından çarpıcı bir anlamı vardır. Kısa zaman içinde tüm gezegene yayılacak bağımsız bir din sisteminin Kurucusu olan bir Tanrı Mazharı, Asya'yı Avrupa'dan ayıran dar su boğazını ilk kez geçerek "Batı" ya ayak basmıştı. Tüm diğer büyük dinler Asya'da çıkmış ve Kurucu'larının riyasetleri o kıtayla sınırlı kalmıştı. Hz. Bahaullah geçmiş dinlerin ve özellikle Hz. İbrahim, Hz. İsa ve Hz. Muhammed'in dinlerinin, uygarlığın gelişimi üzerindeki en önemli etkilerini batıya doğru genişlemeleri sırasında yarattıkları gerçeğine atıf yaparak, aynı durumun bu yeni çağda da, fakat çok daha büyük çapta olacağını tahmin etmekteydi: "***O'nun Vahyinin Işığı Doğu'da çıktı; O'nun gücünün işaretleri Batı'da görüldü. Ey insanlar bunu kalpten düşününüz...***" (71)

O halde, tüm Orta Doğu'da Hz. Bab'a inananların desteğini yavaş yavaş kazanmakta olan kutsal görevini açıklamak için Hz. Bahaullah'ın bu anı seçmesi belki de şaşkıncu değildir. Hz. Bahaullah'ın açıklaması, dinsel tarihin en olağanüstü belgelerinden biri olan bir dizi bildiriler biçimini aldı. Tanrı Mazharı bu bildirimlerde "***Dünyanın Kral ve Hükümdarları***"na hitap ederek, Tanrı Günü'nün doğuşunu onlara duyurmakta, tüm dünyada ivme kazanan ve henüz tasavvur edilemeyen değişiklikleri ima etmekte, Tanrının insanların eminleri olarak, onları insan ırkının birleşme sürecine hizmet etmeye çağırıyordu. Yönetimlerindeki insanların kendilerine karşı duyduğu saygı ve birçoğunun uyguladığı mutlak yönetim nedeniyle, "***En Büyük Barış***" dediği, birlik içinde ve ilahi adaletin hayat verdiği bir dünya düzeninin yaratılmasına yardım edebileceklerini söylemekteydi.

Günümüz okuyucusu, bu hükümdarların yüzyıl önce içinde yaşadığı ahlaki ve entelektüel dünyayı ancak çok büyük bir güçle tasavvur edebilir. Biyografi ve özel yazışmalarından, birkaç istisna dışında iman sahibi bireyler oldukları, çoğu zaman devlet dininin başı olarak uluslarının ruhani yaşamında önderlik rolünü üstlendikleri ve İncil veya Kuran'ın kusursuz gerçeklerine inandıkları görülmektedir. Birçoğu kullandıkları gücü, bu Kutsal Kitaplardaki pasajlarda bulunan ve açıkça ifade ettikleri ilahi otoriteye atfetmişlerdir. Onlar, Tanrının kutsadığı kişilerdi. "Son Günler" ve "Tanrının Saltanatı" konusundaki kehanetler,

onlar için efsane veya kinaye değil, tüm ahlaki düzenin dayandığı gerçeklerdi ve o düzenin eminleri olarak Tanrı tarafından hesap vermeye çağrılacaklardı.

Hz. Bahauallah'ın mektupları bu zihinsel dünyaya hitap etmektedir:

Ey dünyanın Padişahları! Herkesin egemen Rabbi olan Kimse geldi. Padişahlık, güçlü, koruyucu ve Kendi Kendine Yeterli olan Tanrı'nındır... Bilerseniz ki, bu Emir sahip olduğunuz hiçbir şeyle kıyaslanamaz.

Gururunuz Zuhur Kaynağını tanımaktan sizi alıkoymasın, bu dünyadakiler cennetin Yaraticısı olan Kimse'den sizi bir perde gibi ayırmasın... Tanrıya yemin olsun! Niyetimiz sizin krallıklarınıza el koymak değildir. Görevimiz, insanların kalplerini ele geçirmek ve yönetmektir...(72)

Biliniz ki, fakirler aranızda Tanrı emanetidir. Tanrının emanetine hıyanet etmemeye, onlara haksız muamele yapmamaya ve hainlerin yolunda yürümemeye dikkat ediniz. Adalet terazisinin kurulup, herkese hakkının verileceği ve zengin veya fakir tüm insanların yaptıklarının tartılacağı günde, Tanrının emanetinin hesabını vermeye kesinlikle çağrılacaksınız...

Emrimizi inceleyiniz, Bize olanları araştırınız ve Bizimle düşmanlarımız arasında adaletle karar veriniz. Komşusuna karşı adil davrananlardan olunuz. Zalimin eline engel olmaz, mazlumun haklarını korumazsanız, insanlar arasında övünmeye ne hakkınız olabilir?(73)

Bu Levih'te açıkladığımız öğütleri dinlemezseniz, İlahi ceza size her yönden saldıracak ve hakkınızda Tanrının adalet hükmü verilecektir. O günde Tanrıya karşı koyacak gücünüz olmayacak ve kendi güçsüzlüğünüzü kabul edeceksiniz...(74)

“***En Büyük Barış***” görüşü ondokuzuncu yüzyıl hükümdarlarından hiçbir karşılık görmedi. Milliyetçiliğin güçlenmesi ve emperyalist yayılma sadece hükümdarları değil, parlamenterleri, akademisyenleri, sanatçıları, gazeteleri ve büyük dinsel kuruluşları da Batı zaferinin propagandistleri olarak saflarına kattı. Toplumsal değişim için yapılan öneriler, her ne kadar tarafsız ve idealist de olsalar, yükselen dogmatik materyalizmden çıkan yeni ideolojilerin batağına kısa zamanda esir düştüler. Orta Doğu'da ise, insanlığın Tanrı ve gerçek hakkında bildiği veya bilmesi mümkün olan her şeyi kendisinin temsil ettiği konusundaki iddialarıyla büyülenen İslam dünyası, cehalet, uyuşukluk ve bu ruhani mesajı kabul etmeyen insan ırkına karşı küskün bir düşmanlığın derinliklerine batmıştı.

KUTSAL TOPRAKLARA VARİŞ

Bağdat'ta geçen daha önceki olaylara bakınca, Osmanlı yetkililerinin, Hz. Bahauallah'ın başka bir eyaletin büyük başkentine yerleştirilmesinin sonucunu tahmin etmemiş olması şaşırtıcıdır. Hz. Bahauallah Edirne'ye varışının daha birinci yılında, bölgenin hem entelektüel hem de idari yaşamında önemli şahsiyetlerin önce ilgisini, sonra da sıcak hayranlığını cezbetmişti. En sadık iki hayranı, bölge

Valisi Hurşit Paşa ve Şeyhülislam, yani önde gelen Sünni din adamıydı. Bu durum İranlı konsolosluk temsilcilerinin canını sıkmaktaydı. Ev sahiplerinin ve genelde halkın gözünde sürgün, öğretilerinin doğruluğu sadece Kendi yaşamında değil , O'nu ziyaret için Osmanlı İmparatorluğu'nun bu uzak merkezine akın eden İranlı ziyaretçiler seli arasında yarattığı değişikliklerde de yansıyan bir ahlak filozofu ve azizdi.(75)

Beklenmeyen bu gelişmeler, İran konsolosunu ve meslektaşlarını, İran'da yayılmayı sürdüren Bahai hareketinin, İran'ın komşusu ve rakibi olan imparatorlukta büyük bir etken olarak yerleşmesinin an meselesi olacağına inandırmıştı. Viraneye dönmüş Osmanlı İmparatorluğu, tarihinin bu dönemi boyunca Çarlık Rusya'sının ardarda gelen hücumlarına, tebaaları arasında çıkan isyanlara ve görünüşte sempatik olan İngiliz ve Avusturya hükümetlerinin, bazı Osmanlı bölgelerini ayırarak kendi imparatorluklarına bağlamak amacını taşıyan ısrarlı girişimlerine karşı çabalıyordu. Osmanlı İmparatorluğunun Avrupa kıtasında bulunan bölgelerindeki bu kararsız politik koşullar, Hz. Bahauallah'ın Türk veya Batılı, nüfuzlu çevrelerle hiçbir temasının olmayacağı uzak bir koloniye gönderilmesi konusunda elçinin ricalarını destekleyen yeni ve acil tezler sağladı.

Osmanlı hariciye veziri Fuat Paşa'nın, Edirne'ye yaptığı bir ziyaret sonrasında, Hz. Bahauallah'ın tüm bölgede kazandığı saygınlık karşısında duyduğu şaşkınlığını dile getiren raporları, İran elçiliğinin önerilerini doğrular görünmekteydi. Bu düşünceler içindeki hükümet, konuğunu aniden sıkı bir biçimde hapsedmeye karar verdi. Bir günün ilk saatlerinde ve hiçbir uyarıda bulunmadan, Hz. Bahauallah'ın evi askerler tarafından kuşatıldı ve sürgünlere bilinmeyen bir yere gitmek üzere hazırlanmaları emredildi.

Bu son sürgün için seçilen yer, Kutsal Toprakların kıyısında korkunç ve çetin bir kale kasabası olan Akka idi. Tüm İmparatorluk içinde havasının kirliliği ve bir çok hastalığın hüküm sürmesiyle ün yapan Akka, hapisliklerinin çok uzun sürmeyeceği beklenen tehlikeli mahkumların kapatılması amacıyla Osmanlı Devleti tarafından kullanılan bir sürgün yeri idi. 1868 Ağustos'unda Akka'ya varan Hz. Bahauallah, aile fertleri ve Kendisi ile birlikte sürgün edilen bir grup inanan, kale içinde iki yıl sürecek acı ve eziyetlere uğrayacaklar ve sonra da, kaleye yakın bir yerde ve yerel bir tüccara ait olan bir binada göz hapsinde tutulacaklardı. Kamu düzeninin düşmanı ve Tanrıyı inkar edici, ahlak dışı düşüncelerin kaynağı olarak tanıtılan "İranlıların Tanrısı" na karşı vaazlarla uyarılan batıl inançlı yerel halk, sürgünlerden uzun bir süre sakındı. Küçük sürgün grubunun bazı fertleri ise maruz bırakıldıkları yokluk ve diğer koşullar nedeniyle öldüler.(76)

Geriye bakıldığında, Hz. Bahauallah'ın tutukluluğu için Kutsal Toprakların seçilmesinin, O'nun dinsel etkisini söndürmeyi amaçlayan dini ve resmi düşmanlarından gelen baskının sonucu olması en büyük çelişkidir. Tek Tanrılı büyük dinlerin üçü tarafından, Tanrıya ve insana ait dünyaların kesiştiği nokta olarak saygı duyulan Filistin, binlerce yıl olduğu gibi, o zamanda insan beklentisinde eşsiz bir yer tutmuştur. Hz. Bahauallah'ın gelişinden sadece birkaç hafta önce, Alman Protestan Templer hareketinin önde gelen liderleri, gelişinin yakın olduğuna inandıkları Hz. İsa'yı karşılayacak bir koloniyi Kermil Dağının eteklerinde kurmak için Avrupa'dan gemiyle geldiler. Hz. Bahauallah'ın, koyun karşısındaki Akka'da bulunan hapishanesini gören bir yere yaptıkları küçük evlerinin bazılarının kapılarının üst kısmına kazılmış " Der Herr ist nahe" (Rab yakındadır) gibi yazılar bugün bile görülebilir.(77)

Hız. Bahauallah, Edirne'de iken hükümdarlara hitaben yazdırmaya başladığı mektuplar dizisini Akka'da sürdürdü. Bunların bazıları, ihmal ve kötü yönetimlerinin Tanrı tarafından yargılanacağı konusundaki uyarıları içermekteydi. Bu uyarıların çarpıcı bir biçimde gerçekleşmesi, tüm Yakın Doğu'da halk arasında şiddetli tartışmalar uyandırdı. Örneğin, yanlış bilgilerle sürgün konusunun hızlandırılmasına neden olan Osmanlı hariciye veziri Fuat Paşa, sürgünlerin hapisane kentine varışlarından iki aydan az bir süre sonra aniden görevinden alındı ve bir kalp krizi sonunda Fransa'da öldü. Bu olay, Fuat Paşa'nın meslektaşısı Sadrazam Ali Paşa'nın görevinden alınması, Sultan'ın tahttan indirilmesi ve ölümü ve Avrupa'daki Osmanlı topraklarının kaybı gibi bir dizi felaketleri önceden haber veren bir beyanat ile daha da belirginleşti.(78)

İmparator III. Napolyon'a yazılan bir mektup, ikiyüzlülüğü ve gücünü suistimal ettiği için onu uyarmaktaydı: "...yaptığının bir cezası olarak krallığın karışacak ve imparatorluğun elinden alınacaktır. ...Azametini seni kibirli mi yaptı? Hayatına yemin olsun! İhtişamın sürmeyecek..." (79) Bu beyandan daha bir yıl geçmeden vukubulan feci Fransa-Prusya Harbi ve sonucunda III. Napolyon'un tahttan indirilişiyle ilgili olarak, ondokuzuncu yüzyıl Fransız politikası tarihçisi Alistair Horne şöyle yazıyor:

"Tarih, gururun yüceliklerinden korkunç düşüşün daha çarpıcı bir örneğini belki de görmemiştir. Gerçekten de, modern zamanlarda böylesine zahiri azamete sahip ve maddi başarıları bu kadar bol hiçbir ulus, kısa bir süre içinde daha kötü bir aşağılanmaya hiç uğratılmamıştı."(80)

Avrupa'da Papalık Eyaletlerinin yeni İtalya Krallığı güçleri tarafından istila edilmesi ve Roma'nın ilhakına yol açan bir dizi beklenmeyen olaylardan sadece birkaç ay önce, Papa IX. Pius'a hitaben yazılan bir mektup, Papa'ya, "**Krallığını krallara bırak ve yüzün Meleket'a yönelmiş olarak evinden dışarı çık... Rabbin gibi ol... Gerçekten de, seçme zamanı geldi ve her şey birbirinden ayrıldı. Tanrı istediğini adalet kabında sakladı ve ateşe layık olanları ise ateşe attı...**"(81) diye hitap ediyordu.

Orduları Fransa-Prusya Harbi'nde ezici bir zafer kazanan Prusya Kralı I.Wilhelm, savaş alanında galip gelen III. Napolyon ve diğer hükümdarların düşüşüne dikkat etmesi ve gururun kendisini bu Dini tanımaktan alıkoymasına izin vermemesi için, Hız. Bahauallah tarafından Akdes Kitabında uyarılmıştı. Hız. Bahauallah, Alman İmparatorunun bu uyarıya olumlu bir yanıt vermeyeceğini tahmin etmişti ve aynı Kitabın daha sonraki bir bölümünde şu kötü haberi veriyordu:

Ey Ren nehrinin kıyıları! Ceza kılıçları sana karşı çekildiği için seni kan ile kaplanmış gördük; ve sıra sana bir kez daha gelecek. Ve bugün büyük bir ihtişam içinde olsan bile, Berlin'in çığlıklarını duymaktayız. (82)

Hız. Bahauallah'ın önemli açıklamalarının ikisi arasında çarpıcı bir farklılık bulunmaktadır. Bunlar, Kraliçe Viktorya'ya (83) ve "Amerika'yı yönetenler ve oradaki Cumhuriyetlerin Başkanları" na hitaben yazılan mektuplardır. Birincisi, köleliği tüm İngiliz İmparatorluğunda kaldırmasıyla gösterilen öncü başarıyı övmekte ve temsili hükümet ilkesini takdir etmektedir. Tanrı Gün'ünün duyurulmasıyla başlayan ikinci mektup ise, diğer mesajların hiçbirinde benzeri bulunmayan bir çağrıyla, aslında bir emirle bitmektedir: "**Kırılmış olanı adaletini**

elleriyle birleştir ve güçlenen zalimi, Emir Sahibi ve Hikmetli Rabbinin emirlerinin asası ile ez.” (84)

AYDINLIK VE KARANLIK OLAN DİN

Hz. Bahauallah'ın en şiddetli kınaması, dinsel kurumların tarih boyunca insanlık ve Tanrı Dinleri arasına koyduğu engellere ayrılmıştır. Yaygın itikatlar tarafından ilham edilen ve kötü kullanılan aklın tamamladığı dogmalar, amacı her zaman ruhani ve ahlaki olan İlahi süreç üzerine sık sık empoze edilmiştir. Toplum yaşamını güçlendirmek amacıyla vahiy olunan sosyal etkileşim yasaları, yararına hizmet etmeleri gereken kitlelere yük olan , gizli ve az bilinen doktrin ve uygulamaların yapıları için temel olarak kullanılmıştır. İnsan ırkının sahip olduğu temel araç olan zekanın kullanılması bile bilinçli bir biçimde engellenerek, uygar yaşamın dayanağı olan inanç ve bilim arasındaki diyalogda bir çöküş yaratılmıştır.

Bu üzücü durumun sonucu, dinin dünya çapında kazandığı kötü şöhrettir. Daha da kötüsü, kurumlaşan dinin kendisi dünya insanları arasında en ölümcül kin ve savaş nedeni olmuştur. Hz. Bahauallah yüz yılı aşkın bir süre önce şöyle uyarıyordu: *“Dinsel fanatizm ve kin, şiddetini kimsenin bastıramayacağı, dünyayı yok eden bir ateştir. İlahi Gücün Eli, tek başına insanoğlunu harap edici bu deritten kurtarabilir” (85)*

Hz. Bahauallah, tarih boyunca Tanrı adına konuşmaya cesaret eden dini liderlerin, Tanrı tarafından bu trajediden sorumlu tutulacaklarını söylemiştir. Tanrı Kelamını kendi korumalarına alma ve onun yorumunu kişisel yükselme için bir araç yapma yolundaki girişimleri, uygarlığın ilerleyişini güçleştiren en büyük tek engel olmuştur. Dini liderlerin bir çoğu, amaçlarına ulaşmak için Tanrı Elçilerine el kaldırmaktan çekinmediler.

Din liderleri, insanları ölümsüz kurtuluş denizinin kıyılarına varmaktan her çağda alıkoymuşlardır, çünkü otorite dizginini güçlü ellerinde tutmuşlardır. Bazıları liderlik hevesiyle, diğerleri ise bilgi ve anlayışsızlık yüzünden insanların yoksun kalmasına neden olmuşlardır. Her Tanrı peygamberi, onların emir ve salahiyetiyle fedakarlık kadehinden içmiştir... (86)

Hz. Bahauallah, tüm dinlerin din adamlarına hitaben bir beyanında, tarihte baştan savma bir biçimde üstlendikleri sorumluluk konusunda onları uyarmaktadır.

Sizler bir kaynak gibisiniz. Eğer kaynak değişirse, ondan çıkan dereler de değişecektir. Tanrıdan korkunuz ve iyilerden olunuz. Aynı şekilde, insanın kalbi bozursa uzuvları da bozulacaktır. Bunun gibi, bir ağacın kökü çürükse, dalları, filizleri, yaprakları ve meyveleri de çürük olacaktır. (87)

Dinsel geleneklere bağlılığın tüm dünyada en büyük güçlerden biri olduğu bir zamanda vahiy olunan bu beyanlar, bu gücün gerçekte sona erdiğini ve dinsel sınıfın dünya tarihinde artık hiçbir toplumsal rolünün kalmadığını belirtiyordu: *“Ey din adamları güruhu! Bundan böyle hiçbir gücünüz olmayacak...” (88)* Hz.

Bahauallah, Müslüman din adamları arasında özellikle kindar olan bir muhalife şöyle söylüyordu: **“Sen güneş ışığının dağın tepesindeki son izi gibisin. Her Şeyin Sahibi ve Yüceler Yücesi Tanrı tarafından emrolunduğu gibi, kısa bir süre içinde solacaksın. Senin ve senin gibilerin ihtişamı elinden alınmıştır...”**(89)

Bu beyanların muhatabı, dinsel faaliyetlerin organizasyonu değil, bu kaynakların kötü kullanılmasıdır. Hz. Bahauallah’ın kutsal yazıları, sadece organize dinin uygarlığa sağladığı büyük katkıyı değil, tüm inançların din adamlarını ve dinsel düzenlerini niteleyen özveri ve insanlık sevgisinden dünyanın gördüğü yararları takdir etmekte de cömerttir.

Bilgi ve iyi karakter süsü ile süslenen din adamları, gerçekten de dünyanın bedenine baş ve uluslara göz gibidirler...(90)

Gerçekten de , dinsel dürtünün evrensel olarak yozlaşmasının sonucunda dünyanın şimdi uğramakta olduğu illetlerin bilinmesi için, inanan ve inanmayan, din adamı ve sıradan tüm insanlara meydan okunmaktadır. Geçen yüzyıl boyunca insanlığın Tanrıdan soğumasıyla, ahlaki yaşam yapısının dayandığı ilişki bozulmuştur. Rasyonel ruhun, insani değerlerin gelişimi ve korunması için çok önemli olan doğal yetenekleri evrensel olarak ihmal edilmiştir:

İnsanın Tanrıya imanının canlılığı her ülkede azalmaktadır; Tanrının şifa verici ilacından başka hiçbir şey onu canlandıramaz. Ahlaki bozukluk insan toplumunun hayati organlarını kemirmektedir; onu Tanrının güçlü Dininin İksiri’nden başka ne temizleyebilir ve diriltebilir?... Böylesine büyük ve derin bir değişiklik için gerekli kapasiteye sahip olma ayrıcalığını sadece Tanrı Kelamı iddia edebilir.(91)

DÜNYA BARIŞI

Hz. Bahauallah’ın bu dönemdeki kutsal yazılarının uyarı ve çağruları, daha sonraki olaylar ışığında, son derece keskin ve dokunaklı bir biçim almaktadır:

Ey her ülkedeki insanların seçilmiş vekilleri!... Dünyayı, yaratılışında sağlam ve kusursuz olduğu halde, çeşitli nedenlerle ciddi illet ve hastalıklara uğramış insan bedeni olarak görünüz. Bir gün bile rahat görmemiş, aksine kişisel arzularına yenilen cahil doktorların tedavisine bırakıldığı için hastalığı daha da ciddileşmiştir...

Bugün dünyayı, böylesine hayranlık verici ve meydan okuyucu bu Din’i tanımak şöyle dursun, kendi yüce menfaatlerini bile iyice bilemeyecek kadar gurur sarhoşu yöneticilerin merhametine bırakılmış görüyoruz...(92)

Bugün, dünyanın kendi haberlerini tek tek bildirdiği gündür. Bilerseniz ki; adaletsizlik yapanlar onun yüküdür...(93)

Tüm insanlar sürekli gelişen bir uygarlığı ileriye götürmek için yaratılmışlardır. Tanrı şahidimdir: Yabani hayvanlar gibi davranmak insana yakışmaz. Onun itibarına yakışan nitelikler, dünyanın tüm insanlarına karşı sabır, merhamet, şefkat ve sevgidir...(94)

Bu devirde tüm dünya insanların içinde yeni bir yaşam canlanmaktadır; ancak, onun nedenini kimse bulamamış veya anlayamamıştır. Batılı insanları düşününüz. Boş ve basit şeylerin peşinde gittiklerine, onları yerleştirip ilerletmek uğruna sayısız canları nasıl feda ettiklerine ve halen etmekte olduklarına tanıklık ediniz...(95)

Her konuda ılımlılık istenmektedir. Bir şey aşırıya kaçırılırsa, kötülüklerin kaynağı olacaktır... Dünyada garip ve hayret uyandırıcı şeyler bulunmaktadır, ancak bunlar insanların akıl ve anlayışları açısından gizlidir. Bunlar dünyanın tüm atmosferini değiştirme gücüne sahiptir ve yaratacakları kirlilik ölümcül olacaktır...(96)

İnsanların tümüne hitaben yazılanlar da dahil olmak üzere, Hz. Bahauallah'ın daha sonraki kutsal eserlerinde “**Büyük Barış**”a doğru adımlar atılması istenmiştir. Hz. Bahauallah bu adımların, dünya insanları Tanrı Dini’ni kabul ederek onun sayesinde En Büyük Barış’ı yaratana kadar, insan ırkının önündeki acıları ve çarpıklığı hafifleteceğini söylemiştir:

Büyük ve geniş kapsamlı bir toplantının kesinlikle yapılması gerektiğinin herkes tarafından kabul edileceği bir zaman gelecektir. Dünyanın yönetici ve kralları bu toplantıya gelmeli, görüşmelerine katılmalı, dünyanın Büyük Barış’ının temellerini insanlar arasında atacak yol ve araçları düşünmelidirler. Böyle bir barış, Büyük Güçler’in, dünya insanların huzuru uğruna, kendi aralarında tam bir uyum içinde olma kararlılığını gerektirmektedir. Bir kral bir diğerine karşı silahlanırsa, ona engel olmak üzere herkes hep birlikte kalkmalıdır. Eğer bu yapılırsa, kendi ülkelerinin güvenliğini korumanın ve kendi toprakları içinde düzeni sağlamanın dışında, dünya uluslarının artık hiçbir silaha ihtiyaçları olmayacaktır... Tüm dünya insanların evrensel bir dil ve ortak bir yazı benimseyecekleri gün yaklaşmaktadır. Bu yapıldığı zaman, bir insan hangi kente gitse, kendi vatanına giriyormuş gibi olacaktır... O insan, gerçekten de bu gün kendini tüm insan ırkının hizmetine vermiş olan insandır... İnsan sadece kendi ülkesini değil, tüm dünyayı sevmekle gurur duymalıdır. Dünya bir vatan ve insanlık onun vatandaşlarıdır.(97)

“KENDİ İRADEMLE DEĞİL...”

Hz. Bahauallah, İran hükümdarı Nasreddin Şah’a gönderdiği mektubunda, Siyah Çal’daki hapisliği ve uğradığı diğer haksızlıklar konusunda hiçbir kınamada bulunmadan, İlahi Plan içinde Kendi rolünden bahsetmektedir:

Ben kullardan biri gibiydim ve yatağında uyuyordum. Nurlular Nurlusu'nun nesimleri üzerime esti ve Bana tüm olmuş şeylerin ilmini öğretti. Bu benim katımdan değildir, Güçlüler Güçlüsü ve Her Şeyi Bilici'nin katındandır. Sesimi yer ile gök arasında yükseltmemi emretti ve bu yüzden başıma, anlayış sahibi her insanın gözyaşlarının dökülmesine neden olan işler geldi. Ben insanlar arasında yaygın ilimleri öğrenmedim; onların okullarına gitmedim. Yaşadığın şehirden sorarsanız, yalan söylemediğime emin olursunuz.(98)

Sevgili küçük oğlunun (99) yaşamına ve aynı zamanda tüm maddi servetine mal olan ve sağlığını giderek zayıflatan hapislik, sürgünlük ve kötü muameleye yol açan kutsal görevi Hz. Bahauallah başlatmamıştı. Uğruna tüm yaşamını verdiği bu yola girişinin, “*Kendi iradesiyle olmadığını*” söylüyordu:

Ey İnsanlar! Tanrının en yüce Amaç ve İrade'sinin yönetimini elimde tuttuğumu mu sanıyorsunuz?.. Tanrı Dini'nin nihai kaderi elimde olsaydı, Kendimi bir an için bile olsa size açıklamaya razı olmaz, dudaklarımdan bir kelime çıkmasına da izin vermezdim. Gerçekten de, Tanrı buna şahittir.(100)

Hz. Bahauallah Tanrının emirlerine tümüyle ve koşulsuz teslim olmanın yanısıra, insanlık tarihinde oynamak üzere çağrıldığı rol konusunda da aynı ölçüde hiçbir kuşku taşımamaktaydı. Hz. Bahauallah gerçekleşme çağının Tanrı Mazharı olarak geçmiş kutsal kitapların tümünde vaat edilen Kimse'dir, “*Ulusların Arzusu*”, “*Baha Sultanı*”dır. Musevilik için “*Ordular Rabbi*”; Hıristiyanlık için Hz. İsa'nın , Peder'in ihtişamı içinde Geri Geliş'idir; İslamiyet için “*Büyük Haber*” ; Budizm için Maitreya Buda; Hinduizm için Krişna'nın yeniden doğuşu; Zerdüştlük için “*Şah Bahram'ın gelişi*”dir.(101)

Kendinden önce gelen Tanrı Mazharları gibi, Hz. Bahauallah hem Tanrının Ses'i hem de O'nun insani kanalıdır: “*Ey Tanrım, beni Sana bağlayan ilişkiyi düşündüğümde, tüm yaratıklara 'Ben Tanrırım' diye seslenmek için etkileniyorum; ve Kendimi düşündüğümde, onu topraktan daha kaba buluyorum!*” (102)

“Aranızdan bazıları şöyle söyledi: ‘Tanrı olduğunu iddia eden O’dur.’ Tanrıya yemin olsun! Bu büyük bir iftiradır. Ben Tanrıya ve işaretlerine inanan bir kulum... Dilim, kalbim, iç ve dış benliğim O’ndan başka bir Tanrı bulunmadığına, O’nun dışında her şeyin O’nun buyruğu ile yaratıldığına ve iradesiyle biçimlendirilmiş olduğuna tanıklık ediyorum... Ben, Tanrının Kendi lütfuyla Bana verdiği bağışları her yerde söyleydim. Eğer günahım bu ise, o zaman Ben gerçekten de günahkarların önde geleniyim...”(103)

Hz. Bahauallah'ın kutsal yazıları, Tanrı İradesi'nin Açıklanması olgusunun özünde yatan ikilemi ifade ederken, çok sayıda mecazlar kullanmıştır:

Ben Tanrı'nın kolundaki kraliyet Şahin'iyim. Her hasta kuşun sarkık kanatlarını açar ve onu uçururum.(104)

Bu, Güçlü ve Övülen Rabbinin irade rüzgarlarının kımıldattığı bir yapraktır. Şiddetli rüzgarlar eserken hareketsiz durabilir mi? Tüm İsimlerin ve

Sıfatların Rabbi olan Kimse'ye yemin olsun ki, hayır! Onu istedikleri gibi hareket ettirirler...(105)

TANRININ İNSANLIK İLE YAPTIĞI ANLAŞMA

Sonunda, Hz. Bahauallah 1877 Haziran'ında hapis-kent Akka'nın sıkı tutsaklığından çıktı ve ailesiyle birlikte kentin birkaç kilometre kuzeyinde küçük bir emlak olan “ Mezra”ya taşındı.(106) Hz. Bahauallah'ın Osmanlı hükümetine yazdığı mektubunda da tahmin edildiği gibi, Sultan Abdülaziz tahttan indirilerek bir saray darbesinde suikasta uğramış, dünyayı süpüren politik değişim rüzgarları Osmanlı İmparatorluğunun kapalı bölgelerini bile istila etmeye başlamıştı. Hz. Bahauallah Mezra'da iki yıl kaldıktan sonra, Oğlu Hz. Abdülbaha'nın Kendisi ve ailesinin fertleri için kiraladığı bahçelerle çevrili büyük bir köşk olan “Behçi”ye taşındı.(107) Yaşamının geriye kalan oniki yılı, çok geniş bir kapsamda, ruhani ve toplumsal konular üzerinde yazmaya, İran ve diğer ülkelerden büyük güçlüklerle gelen Bahai ziyaretçiler selini kabul etmeye vakfedildi.

Yakın ve Orta Doğu'da, Hz. Bahauallah'ın mesajını kabul edenler arasında bir toplum yaşamının çekirdeği biçim almaya başlamıştı. Hz. Bahauallah, o toplumun kılavuzluğu için, kutsal eserlerindeki ilkeleri günlük yaşamda etkili kılmak üzere düzenlenmiş yasalar ve kurumlar sistemini açıklamıştı.(108) Yetki, tüm camia tarafından demokratik bir biçimde seçilen kurullara verilmiş, dinsel bir elit sınıfın oluşmasını engellemek için önlemler alınmış, meşveret ve grup kararı oluşturulması için ilkeler konulmuştu.

Bu sistemin özünde, Hz. Bahauallah'ın Tanrı ile insanlık arasında “Yeni Anlaşma” (*Misak*) diye isimlendirdiği kavram vardır. Tüm insan ırkının, kendi birliğini ve dünyanın bir vatan olduğunu, çok zayıf bile olsa tarihinde ilk kez olarak bilinçli bir biçimde fark etmesi, insanlığın reşit olmasının seçkin özelliğidir. Bu uyanış Tanrı ile insan ırkı arasında yeni bir ilişkiye yol açmaktadır. Hz. Bahauallah, dünya insanları Tanrının bu çağ için gönderdiği Din'in kılavuzluğunda bulunan ruhani otoriteyi kabul ederken, insan çabasının tek başına yaratamayacağı ahlaki bir güçlenmeyi de kendilerinde göreceklerini söylemiştir. Bu ilişkinin sonucu olarak “*Yeni bir insan ırkı*” (109) çıkacak ve dünya çapında bir uygarlık kurma çalışması başlayacaktır. Bahai toplumunun görevi, insan ırkını bölen hastalıkların iyileştirilmesinde bu *Misak*'ın etkisini göstermektir.

Hz. Bahauallah 29 Mayıs 1892'de, 75 yaşında Behçi'de suud etti. Vefat ettiğinde, kırk yıl önce Tahran'ın Siyah Çal'ının karanlığında Kendisine emanet edilen kutsal görev, ilk biçimini aldığı İslam ülkelerinden kopmaya ve önce Amerika ve Avrupa'da, daha sonra tüm dünyada yerleşmeye hazır bulunuyordu. Böylece, Tanrı ile insanlık arasındaki yeni *Misak*'ın vaadi gerçekleşecekti. Çünkü, dünyanın bağımsız dinleri içinde sadece Bahai Dini ve ona inananların oluşturduğu toplumun birliği, mevcudiyetlerinin kritik ilk yüzyılımı hizip ve bölünme hastalığından zarar görmeden, sağlam bir biçimde başarıyla geçirmiştir. Onların deneyimi, insan ırkının, tüm farklılıklarına rağmen dünya çapında müşterek bir vatanı tek bir ulus olarak yaşamayı ve çalışmayı öğrenebileceği konusunda Hz. Bahauallah'ın verdiği söze güçlü bir kanıt sunmaktadır.

Hız. Bahauallah, Kendisiyle tanışan birkaç Batılı'dan biri olan ve böyle bir deneyimin tek yazılı kaydını bırakan bir ziyaretçiyi vefatından iki yıl önce Behçî'de kabul etti. Bu ziyaretçi başlangıçta Hız. Bab ve kahraman müminlerinin dramatik tarihine ilgisi çekilen ve Cambridge Üniversitesi'nde yükselmekte olan, genç Orta Doğu eleştirmeni Edward Browne idi. Hız. Bahauallah ile tanışması hakkında şöyle yazıyordu:

Bana açık bir bilgi verilmediği için nereye gittiğim ve kimi göreceğim konusunda biraz şüphem olmasına rağmen, bir veya iki saniye geçmeden hayranlık ve şaşkınlık çarpıntısıyla odanın boş olmadığını bilincine vardım. Divanın duvarla birleştiği köşede harikulade ve saygın bir şahsiyet oturuyordu... Baktığım kimsenin yüzünü hiçbir zaman unutamam. Ancak, onu tarif de edemem. O delip geçen gözler insanın ruhunu okuyor gibiydi; o geniş alında kudret ve otorite vardı... Kralların kıskanacağı ve imparatorların boşuna hasretini çekeceği bir bağlılık ve sevginin hedefi olan kimsenin önünde eğildiğimde, kimin huzurunda dikildiğimi sormaya gerek yoktu! Yumuşak ve ağırbaşlı bir ses oturmamı istedi ve devam etti: "Tanrıya şükür geldiniz!.. Bir mahkum ve sürgünü görmeye geldiniz... Sadece dünyanın iyiliğini ve ulusların mutluluğunu arzu ediyoruz; ancak, bizim kavga ve fesat yarattığımıza, esaret ve sürgünlüğü hakkettiğimize inanıyorlar... Tüm uluslar inançta birleşmeli ve tüm insanlar kardeş olmalı; insanlar arasındaki sevgi ve birlik bağları güçlenmeli; dinler arasındaki ayrılıklar bitmeli ve ırk farklılıkları kaldırılmalı. Bunda ne kötülük vardır?.. Ancak, böyle olacaktır; bu yararsız çekişmeler, bu harap edici savaşlar bitecek ve 'En Büyük Barış' gelecektir..."(110)

NOTLAR

1-Hız. Bahauallah'a (Tanrının Nuru) doğumunda verilen isim, Hüseyin Ali idi. Hız. Bab ve Hız. Bahauallah'ın kutsal görevleri konusunda yetkili eser, Hız. Şevki Efendi'nin *God Passes By* isimli kitabıdır. (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1987). Bu kitap *Bahai Dinin Birinci yüzyılı* ismi ile Türkçe'ye tercüme edilmiş ve basılmıştır. (Baha Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş)

Biyografik bir inceleme için Hasan Balyuzi'nin *Bahá'ulláh: The King of Glory*(Oxford: George Ronald,1980) isimli kitabına bakınız.

Hız. Bahauallah'ın kutsal eserleri, Adib Taherzadeh'in *The Revelation of Bahá'ulláh* (Oxford: George Ronald, 1975) isimli, dört ciltlik eserlerinde geniş bir biçimde incelenmiştir. Bu kitapların ilk iki cildi *Hız. Bahauallah'ın Zuhur'u* ismiyle Türkçe'ye tercüme edilmiş ve basılmıştır.(Baha Basım Dağıtım San.ve Tic. A.Ş)

1- Britannica Year Book'un 1988 baskısı, bahai toplumunun yaklaşık beş milyon üyesi olmasına rağmen, dünyada Hristiyanlıktan sonra en geniş biçimde yayılmış bir din olduğunu belirtmektedir. Bugün için, dünyanın bağımsız ülke ve önemli bölgelerinde 155 Bahai Milli Mahfili ve yerel düzeyde çalışan 17.000'in üzerinde, seçimle gelen Mahfil bulunmaktadır. Bahai Dininde 2.112 ulus ve kabilenin temsil edilmekte olduğu tahmin edilmektedir.

2- Arnold Toynbee, *A Study of History*, Cilt. VIII (London: Oxford, 1954), s.117

3- Hz. Bab'a (Kapı) doğumunda verilen isim Seyit Ali Muhammed idi. Hz. Bab 20 Ekim 1919 tarihinde Şiraz'da doğdu.

4- "Tanrı'nın açıklayacağı Kimse"nin gelişine, Hz. Bab'ın kutsal eserlerinde atıf yapılan bölümler, "Dokuzuncu yıl" ve "Onduzuncu yıl"a (Hz. Bab'ın Kendi kutsal görevini başlattığı 1844 yılının kameri yıl hesabına göre yaklaşık 1852 ve 1863) gizli atıflar içermektedir. Hz. Bab'a bazı müminlerine, "Tanrı'nın açıklayacağı Kimse"ye kendiliklerinden iman ve hizmet edeceklerini de söylemişti.

5- Hz. Bab'ın mesajı, bir çoğu ilahiyat okulu öğrencisi olan ateşli genç inananlar tarafından camilerde ve umumi yerlerde duyuruldu. Müslüman din adamları kitle şiddetini tahrik ederek karşılık verdi. Maalesef bu olaylar Muhammed Şah'ın ölümü ve yerine geçecek kimse konusunda çıkan mücadele ile aynı zamana rastladı. Çocuk yaştaki Nasreddin Şah'ın arkasında yer alan başarılı poklitik grubun liderleri, Şah'ın ordusunu Babilere karşı çevirdiler. Müslüman görüşüne göre yetiştirilen ve kendilerini savunmanın ahlaki hakları olduğuna inanan Babiler, iğreti sığınakları barikat olarak kullandılar ve uzun, kanlı kuşatmalara karşı koydular. Hz. Bab'ın kurşuna dizilmesi ve Babilerin yenilip katledilmeleri üzerine deliye dönen iki genç Bahai, Şah'ı yolda durdurdular ve kötü planlanmış bir suikast girişimiyle kendisine güçsüz bir silahla ateş ettiler. Bu olay, Batılı elçiliklerin protestolarını uyandıran Babi katliamları için mazeret sağladı. Bu dönem hakkında daha fazla bilgi için W. Hatcher ve D. Martin, *The Bahá'í Faith: The Emerging Global Religion* (San Francisco: Harper and Row, 1985), s. 6-32'e bakınız.

6- Bu olaylar hakkında daha fazla bilgi için *God Passes By*, bölüm I-V'e bakınız. Babi hareketine Batının ilgisi, özellikle Joseph Arthur Comte de Gobineau'nun *Les religions et les philosophies dans l'Asie centrale* (Paris: Didier, 1865) isimli eserinin basılmasıyla uyanmıştı.

7- Bahá'ul'lláh, *Epistle to the Son of the Wolf*(Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1979), s.20-21. Kurdu Oğlu Risalesi, s.19.

8- Batılı diplomatik ve askeri bazı gözlemciler, şahit oldukları olaylara ilişkin dehşet verici kayıtlar bırakmışlardır. Bu arada resmi protestolar da İran yetkililerine iletildi. Moojan Momen, *The Bábi and Bahá'í Religions.1844-1944* (Oxford: George Ronald,1981) isimli kitaba bakınız.

9- *Epistle of the Son of the Wolf*, s.21.
Kurdun Oğlu Risalesi, s.20-21.

10- *Epistle of the Son of the Wolf*, s. 22.
Kurdun Oğlu Risalesi, s. 20-21

11- Uzun zamandan beri İran'ın işlerine karışan İngiliz ve Rus hükümetlerinin niyetleri konusunda İran'da doğal olarak büyük bir kuşku duyulmaktaydı.

12- Bu sorunların odak noktası, Hz. Bahau'llah'ın üvey kardeşlerinden biri olan Mirza Yahya idi. Genç yaşlarda ve Hz. Bahau'llah'ın rehberliği altında iken, "Tanrı'nın açıklayacağı Kimse"nin yakın olan gelişine kadar Hz. Bab tarafından Babi toplumunun sadece ismen var olan lideri olarak atanmıştı. Eski bir Müslüman ilahiyatçısı olan Seyyit Muhammed İsfahani'nin etkisi altında kalan Yahya, kardeşinden giderek uzaklaştı. Bu dargınlık, açıkça ifade edilmenin aksine, sürgünlerin zaten düşük olan morali üzerinde yıkıcı bir etki yapan gizli bir tahrikle ortaya çıktı. Hz. Bahau'llah kutsal görevini açıkladığında, Yahya'dan olumsuz bir karşılık gördü ve bu açıklamanın başlattığı Bahai Dininin gelişiminde hiçbir rol oynamadı.

13- Bahá'u'lláh, *The Book of Certitude* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust,1985) s. 251. İkan Kitabı, s. 107.

14- Bahá'u'lláh, *The Hidden Words of Bahá'u'lláh* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust,1985) Arapça 2,5,35 ve 12 numaralı bölümler, s. 3-4,4,12 ve 6. Saklı Sözler, s. 5,6,11 ve 7.

15- *The Book of Certitude*, s. 3-4, 195-200. İkan Kitabı, s. 5-6,85-86.

16- *God Passes By*, s. 137.

17- *God Passes By*, s.. 135. Prens Zeynel Abidin Han'ın sözlerinden.

18- 68 Numaralı açıklamaya bakınız.

19- *God Passes By*, s. 153. 1863 yılından sonra, "Bahai" kelimesi yeni dinin ismi olarak "Babi" kelimesinin yerine geçti ve tümüyle yeni bir dinin ortaya çıkmış olduğunu gösterdi.

20- Shoghi Effendi, *The Advent of Divine justice*. (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1984) s. 77.

21- Bahá'u'lláh, *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust,1983) s. 10-11. Bahullah'ın Sesi, s. 9.

22- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh* ,s. 297. Bahullah'ın Sesi, s. 150.

23- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh* ,s. 334. Bahullah'ın Sesi, s. 167.

24- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh* ,s. 8. Bahullah'ın Sesi, s. 7.

25- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh* ,s. 8. Bahullah'ın Sesi, s. 7.

26- Alıntılar, W. E. Esslemont, *Bahá'u'lláh and the New Era* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust,1987) s. 170'de ve *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-ı Aqdas* (Haifa: Bahá'í Word Centre, 1982), s. 22-23'de bulunabilir.

27- *God Passes By*, s. 127-157.

28- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh* ,s. 4-5. Bahullah'ın Sesi, s. 6.

29- *The Book of Certitude* , s. 98. İkan Kitabı, s. 45.

30- *The Book of Certitude* , s. 99. İkan Kitabı, s. 46.

31- *The Book of Certitude* , s. 99-100. İkan Kitabı, s. 46.

32- *The Book of Certitude* , s. 103-104. İkan Kitabı, s. 47.

33- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh* ,s. 59. Bahullah'ın Sesi, s. 33.

34- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh* ,s. 66-37. Bahullah'ın Sesi, s. 36.

35- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh* ,s. 65-66. Bahullah'ın Sesi, s. 35-36.

- 36- *The Advent of Divine Justice*, s.79.
- 37- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 136. Bahullah'ın Sesi, s. 71.
- 38- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 80. Bahullah'ın Sesi, s. 43.
- 39- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 164. Bahullah'ın Sesi, s. 84.
- 40- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 329. Bahullah'ın Sesi, s. 165.
- 41- Bu konunun ayrıntılı açıklaması için Ábdu'l-Bahá, *Some Answered Questions* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1970), s. 163-201'e bakınız. Mufavezat-ı Abdülbaha, s. 107-129.
- 42- Hz. İsa'dan örnekler şunlardır:” Bana neden iyi diyorsun? Sadece tek bir iyi vardır, o da Tanrı'dır...” (Mata 19:17) “Ben ve Babam biriz.” (Yuhanna 10:30)
- 43- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 177-179. Bahullah'ın Sesi, s. 91.
- 44- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 55-55. Bahullah'ın Sesi, s. 29-31.
- 45- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 56. Bahullah'ın Sesi, s. 31.
- 46- Yeni Ahit, Yuhanna 1:10.
- 47- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 141-142. Bahullah'ın Sesi, s. 73-74.
- 48- Shoghi Effendi, *The Word Order of Bahá'u'lláh: Selected Letters* (Wilmette: Bahá'í publishing Trust, 1982), s. 117.
- 49- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 74. “Adem” kelimesi Bahai eserlerinde sembolik olarak iki farklı anlamda kullanılmıştır. Biri insan ırkının ortaya çıkışına ilişkindir. Diğeri ise Tanrı Mazharlarının ilkine işaret etmektedir. Bahullah'ın Sesi, s. 40.
- 50- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 213. Bahullah'ın Sesi, s.108.
- 51- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 151. Bahullah'ın Sesi, s.78.

52- Bahá'u'lláh, *The Seven Valleys and The Four Valleys* (Wilmette: Bahá'i Publishing Trust, 1986),s. 6-7: "Evet, Rabların Rabbını toz içinde aramak hikmetli olana utanç verici gelebilir. Ancak bu, arayış için harcanan ciddi gayretin belirtisidir." Yedi Vadi ve Dört Vadi, s. 26.

53- *The Word Order of Bahá'u'lláh: Selected Letters*, s. 116

54- *The Seven Valleys and The Four Valleys* , s. 1-2. Yedi Vadi ve Dört Vadi,s. 23.

55- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh* ,s. 214. Bahullah'ın Sesi, s.108.

56- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh* ,s. 286. Bahullah'ın Sesi, s.144.

57- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh* ,s. 4-5. Bahullah'ın Sesi, s.6.

58- Yeni Ahit, Yuhanna 10:16

59- Hz. Bahaulah'ın insan ırkının olgunlaşma süreci konusundaki öğretilerinin açıklaması için *The Word Order of Bahá'u'lláh: Selected Letters*, s. 162-163 ve 202'ye bakınız.

60- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh* ,s. 217. Bahullah'ın Sesi, s.110.

61- *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-ı Aqdas*, s.164.

62- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh* ,s. 95. Bahullah'ın Sesi, s.50.

63- *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-ı Aqdas*, s.164.

64- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh* ,s. 6-7. Bahullah'ın Sesi, s.6-7.

65- *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-ı Aqdas*, s.66-67.

66- *Women:A Comilation* (Toronto: Bahá'i Publishing Trust, 1986) s. 26. Kadın, s. 33.

67- Olağanüstü koşulların bir bileşimi, İstanbul'daki merkezi yetkilileri Hz. Bahau'llah'a karşı özellikle anlayışlı ve İran hükümetinden gelen baskılara karşı ise dirençli yapmıştı. Bağdat Valisi Namık Paşa, İranlı saygıdeğer sürgününün hem karakteri hem de etkisi konusunda başkente coşkulu raporlar yazmıştı. Sultan Abdülaziz bu raporları ilginç bulmuştu. Çünkü, Sünni İslamın Halifesi olmasına rağmen, kendisini mistik bir arayıcı olarak görmekteydi. Sadrazam Ali Paşa'nın tepkisi ise, aynı ölçüde, ancak başka bir açıdan önemliydi. Hz. Bahau'llah, İran dili ve edebiyatının başarılı bir öğrencisi ve aynı zamanda, Osmanlı yönetiminin modernizasyonunu yapacak olan Ali Paşa'ya çok cana yakın bir şahsiyet olarak görünmüştü. Osmanlı yetkililerini, Hz. Bahau'llah'ı uzak bir merkez yerine başkente davet etmeye veya, tüm ısrırlara rağmen, İran yetkililerine vermemeye sevk eden neden, şüphesiz sevgi ve ilginin bu bileşimiydi.

68- Avusturya elçisi Count von Prokesch-Osten'in, Comte de Gobineau'ya 10 Ocak 1886 tarihli bir mektubundaki raporun tam metni için *Bábi and Bahá'í Religions, 1844-1944*, s. 186-187'ye bakınız.

69- *The Revelation of Bahá'u'lláh* , Cilt 2, s. 399.

70- *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-ı Aqdas*, s.13.

71- *Gleanings from the Writtings of Bahá'u'lláh* ,s. 210-212. Bahullah'ın Sesi, s.106-107.

72- *Gleanings from the Writtings of Bahá'u'lláh* ,s. 252. Bahullah'ın Sesi, s.127-128.

73- *Gleanings from the Writtings of Bahá'u'lláh* ,s. 252. Bahullah'ın Sesi, s.127.

74- Bu olayların bir tasviri için *The Revelation of Bahá'u'lláh* , Cilt 3, özellikle s. 296 ve 331'e bakınız.

75- Bu olayların bir tasviri için *God Passes By*, s. 180-189'a bakınız.

76- Alman din liderleri Christoph Hoffmann ve Georg David Hardegg, Hz. İsa geri döndüğünde O'nun yolunu hazırlayacak bir koloni veya kolonileri yaratmak üzere, 1850'lerde " Society of Templers" in gelişiminde işbirliği yaptılar. 6 Ağustos 1868'de, yani Hz. Bahau'llah'ın gelişinden iki ay sonra Hayfa'ya ulaştılar.

77- Avrupa'daki Osmanlı topraklarının 1877-78 Rus-Türk Harbi'nde uğradığı felaketlerin bir tasviri için *Bahá'u'lláh: The King of Glory* , Addendum III, s. 460-462'ye bakınız.

- 78- Kurdun Oğlu Risalesi, s. 42. *Epistle to the Son of the Wolf*, s. 51.
- 79- (London: Macmillan, 1965) s. 34. Alistair Horne, *The Fall of Paris*
- 80- Shoghi Effendi, *The Promised Day is Come* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1980), s. 31-33.
- 81- *The Promised Day is Come*, s. 37.
- 82- *The Promised Day is Come*, s. 35.
- 83- Shoghi Effendi, *The Citadel of Faith: Messages to America 1947-1957* (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1980) s. 18-19.
- 84- Kurdun Oğlu Risalesi, s. 14. *Epistle to the Son of the Wolf*, s. 14.
- 85- Kitabı, s. 10-11. *The Book of Certitude*, s. 15. İkan
- 86- *The Promised Day is Come*, s. 83.
- 87- *The Promised Day is Come*, s. 81.
- 88- Kurdun Oğlu Risalesi, s. 79. *Epistle to the Son of the Wolf*, s. 99.
- 89- 111. *The Promised Day is Come*, s. 110-111.
- 90- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 200. Bahullah'ın Sesi, s.102.
- 91- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 254-55. Bahullah'ın Sesi, s.129.
- 92- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 40. Bahullah'ın Sesi, s.24.
- 93- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 215. Bahullah'ın Sesi, s.109. G
- 94- *Gleanings from the Writings of Bahá'u'lláh*, s. 196. Bahullah'ın Sesi, s.100.
- 95- *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-ı Aqdas*, s.69.

- 96- *Tablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-ı Aqdas*, s.165-167.
- 97- *Epistle to the Son of the Wolf*, s. 11."Benim irademle değil" sözü, alıntının hemen üstündeki paragrafta yer almaktadır. Kurdun Oğlu Risalesi, s. 12.
- 98- Hz. Bahauallah'ın yirmi iki yaşındaki oğlu Mirza Mehdi, ailenin hapsedildiği koşullardan kaynaklanan bir kaza sonucu düşerek 1870 yılında vefat etti.
- 99- *leanings from the Writtings of Bahá'u'lláh* ,s. 91. Bahullah'ın Sesi, s.48. **G**
- 100- *od Passes By*, s. 94-96. **G**
- 101- *he Word Order of Bahá'u'lláh: Selected Letters*, s. 113. **T**
- 102- *leanings from the Writtings of Bahá'u'lláh* ,s. 228. Bahullah'ın Sesi, s.115-116. **G**
- 103- *ablets of Bahá'u'lláh Revealed after the Kitáb-ı Aqdas*, s. 169. **T**
- 104- *pistle to the Son of the Wolf*, s.11-12. Kurdun Oğlu Risalesi, s. 12-13. **E**
- 105- ultan Abdülaziz'in sürgün emri resmen feshedilmemesine rağmen, sorumlu politik yetkililer bu emri geçersiz kabul ettiler. Bu nedenle, eğer isterse, Hz. Bahauallah'ın ikametgahını kent duvarları dışında kurabileceğini söylediler. **S**
- 106- kka'nın Hristiyan Araplarından olan zengin bir tüccarın yaptırdığı köşk, bir veba salgını yayılmaya başladığında terkedilmişti. Emlak önceleri kiralanmış ve Hz. Bahauallah'ın suudundan sonra Bahai toplumu tarafından satın alınmıştı. Hz. Bahauallah'ın kabri, Behci bahçelerinde bir binada bulunmaktadır ve Bahai dünyası için ziyaret merkezi durumundadır. **A**
- 107- u öğretilerin bir özeti için *The Word Order of Bahá'u'lláh: Selected Letters*, s. 143-157'ye ve Shoggi Effendi, *Principles of Bahá'i Administration*(London: Bahá'i Publishing Trust, 1973) isimli kitaba bakınız. Bu eserlerin temel dökümanı olan Akdes Kitabı'nın (En Kutsal Kitap) açıklamalı notlarla birlikteki İngilizce çevirisi, Hz. Bahauallah'ın suudunun 100. yıldönümü olan 1992'de yayınlanacaktır. **B**

108-
 Advent of Divine Justice, s. 16.

A

109-
Edward G. Browne, *A Traller's Narrative*(New York: Bahá'í Publishing Trust,1930) s. xxxix-xl.

E

Bahai Eserleri
Basim ve Dagitim A.Ş.

